

Gunnarstorp

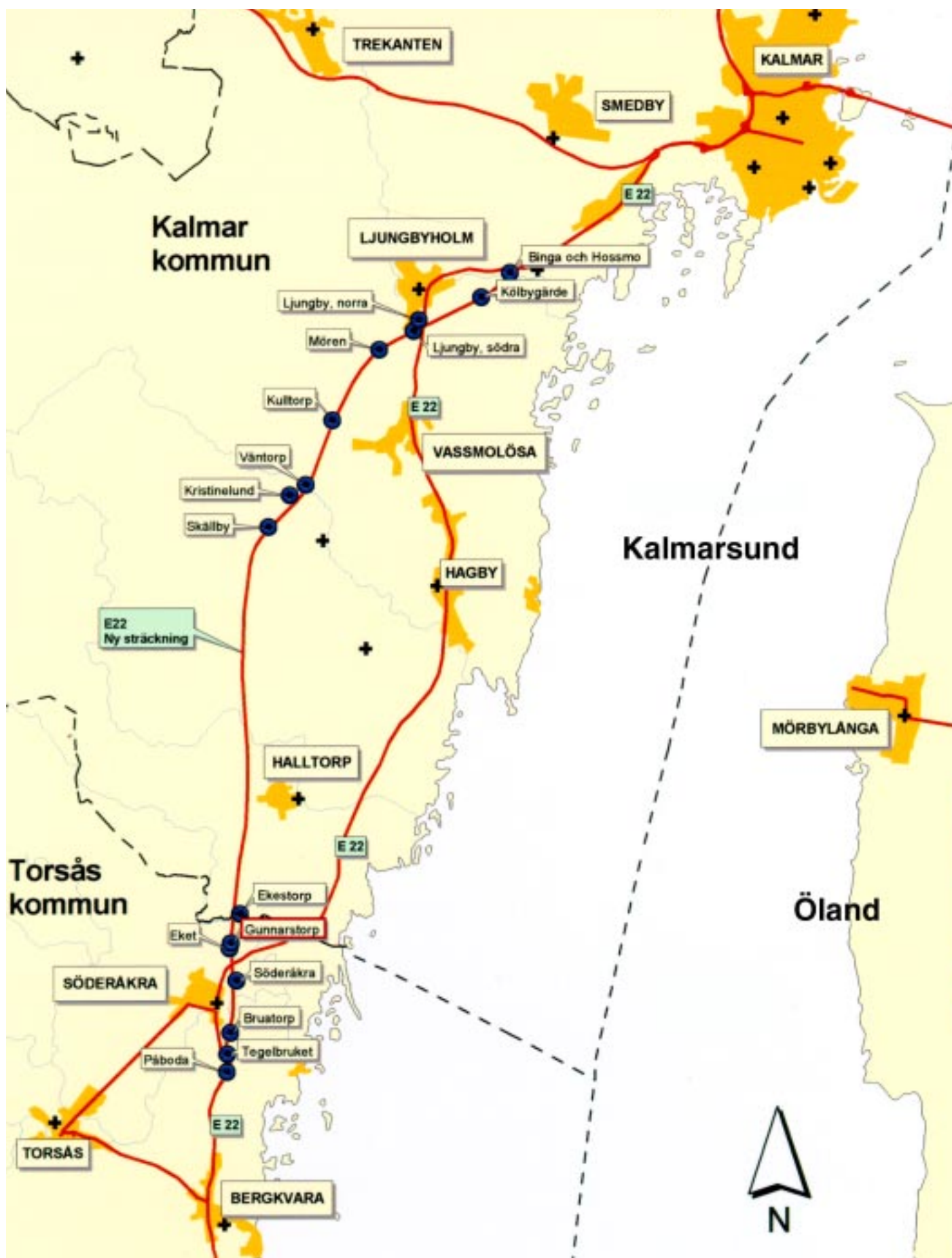
En boplats från äldre järnålder
Fornlämning 298, Söderåkra socken, Småland

Malin Gustafsson
Robin Olsson

Redaktör: Malin Gustafsson
Kartor: Publicerade i enlighet med
tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Utgiven av Kalmar läns museum
ISSN 1400-352X

INNEHÅLL

Förord	5
Sammanfattning	7
Undersökningens förutsättningar	8
Topografi	9
Fornlämningsmiljö	9
Målsättning	12
Undersökningens genomförande och resultat	13
Metodval och genomförande	13
Hus	14
Hägnader	18
Anläggningar	18
Fynd	20
Datering	21
Resultat av den miljöarkeologiska analysen	22
Kulturhistorisk tolkning	24
Husens konstruktion och funktion	24
Gårdens organisation	25
Gårdens förhållande till järnframställningsplatsen	25
Gården i ett större sammanhang	26
Utvärdering	27
Summary	29
Referenser	30
Tekniska och administrativa uppgifter	32
Bilagor	
Bil 1 Fynd	34
Bil 2 Anläggningar	36
Bil 3 Analyserade kolprover	63
Bil 4 Schaktplan	64

Översiktskarta med undersökningsområden samt nya vägsträckningen markerade. Skala 1:150 000.

FÖRORD

Sedan 1960-talet har betydelsen av en ny förbättrad dragning av väg E 22 söder om Kalmar - den tre mil långa sträckan mellan Hossmo och Söderåkra - varit aktuell. Att lösa frågan om sträckningen av den nya vägen har varit komplicerat. Här finns starka motstående intressen i form av höga natur- och kulturvärden och vattentäcksfrågor och tre alternativ har prövats. Slutlig ställning togs 1994 för att lägga vägen i ett västligt alternativ som innebär att man väjt undan för det synnerligen värdefulla kulturlandskap och fornlämningsmiljöer som ligger närmare kusten.

Kalmar läns museum har kontinuerligt deltagit med arkeologiska utredningar och arkeologiska förundersökningar som syftat till att identifiera vilka fornlämningar som finns och vilken karaktär de har. Den nya vägsträckningen går till stor del genom odlad åkermark, vilket innebär att fornlämningar som boplatser är svåra att upptäcka innan matjordsskiktet har schaktats bort.

Våren 1997 beviljades Vägverket medel av regeringen för vägarbetena ett år tidigare än planerat och de arkeologiska slutundersökningarna fick sättas igång med stor hast. Fältarbetena utfördes under tre år 1997-99. Projektet har sedan maj 1997 letts av docent Gert Magnusson och under tiden som det arkeologiska fältarbetet pågått har ett trettiotal arkeologer varit extra anställda per säsong.

Samtidigt som länsstyrelsen skulle ta beslut om de arkeologiska undersökningarna längs E 22 stod kulturminneslagen inför en ändring som ställer större krav på kostnadseffektivitet och vetenskaplighet än vad som tidigare varit fallet. För att möta kraven upprättades ett vetenskapligt program för projektet. Dessutom gjordes en specifik undersökningsplan för vart och ett av de arkeologiska undersökningarnas 17 delområden, där kunskapsläge och frågeställningar inför slutundersökningen preciserades, utifrån de tidigare gjorda förundersökningarna. I programmet och undersökningsplanerna har de viktigaste frågeställningarna om Möres förhistoria ringats in.

För att bli vetenskapligt hanterligt har projektet delats in i sju programområden enligt en kronologisk modell - mesolitikum, neolitikum, bronsålder, äldre järnålder, yngre järnålder och medeltid. Två programområden - bebyggelse och järnframställning - ligger tematiskt och följer utvecklingen över tiden. Dessutom finns tre naturvetenskapliga stödprogram - odlingslandskapet, strandförskjutningen och miljö-

arkeologi. Till vart och ett av programområdena utsågs en programansvarig. Arbetet har också följts av en extern referensgrupp som består av representanter från olika delar av det svenska arkeologiska forskarsamhället. Arbeta har också följts av länsstyrelsen som haft en liknade referensgrupp, där även en representant från Vägverket ingått.

I det vetenskapliga programmet är de viktigaste frågorna definierade som är avsedda att styra undersökningarnas övergripande inriktning, ex frågor om den äldsta bebyggelsestrukturen, fångstkulturens förändring och kontinuitet, frågan om en regional kronologi och varudistribution. Strandförskjutningsanalyser, som inte tidigare har gjorts i området, är viktiga för förståelsen av strandboplatsernas utveckling och hela kulturlandskapet längs kusten. Andra grundläggande frågor är bronsålderns rituella landskap, den äldre järnålderns bebyggelse och markanvändning runt Mören, liksom frågor om hur järnframställningen förändrades över tiden och om hur den framväxande centralmakten under övergången till medeltid speglas i området.

När nu fältundersökningarna är slutförda kan de viktigaste resultaten sammanfattas enligt följande:

1. Den äldsta bosättningen, där nya fynd har belyst livet hos de första möreborna (Söderåkra, Kölbygårde).
2. Jordbrukets introduktion och utveckling fram till den stora förändringen under mellersta bronsålder (Söderåkra, Mören).
3. Bronsålderns storskaliga bebyggelse och bebyggelsemiljö (Bruatorp).
4. Det äldre odlingslandskapet och dess utveckling (Kölbygårde, Våntorp, Mören, Kristinelund).
5. Den äldsta metallurgin, där brons mötte järn (reduktionsugnen vid Eket).
6. Järnålderns bebyggelse, gravar och familjestruktur (Skällby, Mören, Kulltorp, Kristinelund).
7. Europeiska influenser kring jordbruk, keramik och metallurgi (Gunnarstorp m fl.)
8. Ljungby- framväxten av en vikingatida storgård.

Till de viktiga resultaten räknar vi också den historisk/pedagogiska verksamhet museet drivit parallellt med projektet.

Avrapporteringen av undersökningarnas resultat har skett i fyra steg;

Steg 1 utgörs av primärrapporter för de 16 delområdena var för sig, med presentation och sammanställning av grunddata från undersökningen, diskussion, tolkning och utvärdering av resultaten utifrån de undersökningsplaner som ställdes upp. Dessa rapporter kan hämtas på läns museets hemsida www.kalmarlansmuseum.se och kan också beställas i papperskopia.

Steg 2 blir en samlad vetenskaplig monografi där resultat och problemställningar är insatta i ett större, mer övergripande perspektiv i enlighet med undersökningsprogrammet. Också vissa, specifika frågeställningar bearbetas och speglas tematiskt.

Steg 3 är en populärvetenskaplig bok om Möres förhistoria (När själarna räknar bilar), som samtidigt både är årsbok för läns museet år 2000 och katalog till den nya utställningen. Boken försöker ge en bild av hur livet kunde ha gestaltat sig för människor i Möre under förhistorisk tid.

Steg 4 är en permanent arkeologisk utställning på museet som öppnade i juni 2000.

Föreliggande rapport av Malin Gustafsson behandlar boplatser vid Gunnarstorp i Söderåkra socken. Här påträffades tre bostadshus och härdar från äldre järnåldern. Övrigt påträffades också sädeskorn av råg tillsammans med emmer och korn. Det är märkvärdigt, eftersom råg inte introduceras på Sveriges fastland förrän under den yngre järnåldern, men fanns vid den tiden på Gotland och österut i nuvarande Ryssland och Polen. Är det kanske en invandrarfamilj som vi ser spår av på platsen?

Jag vill rikta ett varmt tack till artikelförfattaren och till Roger Engelmark på Miljöarkeologiska laboratoriet på Umeå universitet och alla andra som lagt ner ett mödosamt arbete för att få fram det intressanta resultatet.

Kalmar den 23 februari 2001

Maria Malmlöf
Landsantikvarie/länsmuseichef

Sammanfattning

Under senhösten 1998 utförde arkeologer från Kalmar läns museum en undersökning av en boplats vid Gunnarstorp, Söderåkra socken, i södra Kalmar län. Undersökningen föranleddes av nydragingen av E 22 mellan Hossmo och Söderåkra.

Förundersökningen som gjordes 1995 visade att det rörde sig om en boplats från äldre järnålder, som av mängden anläggningar att döma varit intensivt utnyttjad. Området visade sig vara kraftigt plöjt, varför inget kulturlager fanns bevarat.

Undersökningsområdet låg i flack åkermark som sluttade kraftigt mot väster. I norr och söder begränsades området av skogspartier. Jordarterna dominerades av sand, men även smärre partier morän förekom. Den undersökta ytan omfattade ca 7 000 m².

Söderåkra är en fornlämningsrik socken, med lämningar från alla förhistoriska perioder. Ca 100 meter öster om boplatsen fanns ett gravfält, som delvis undersöktes 1998 och 1999. Gravfältet härrör från äldre järnålder. Ett par hundra meter söderut låg järnframställningsplatsen vid Eket som undersöktes 1998 och som har daterats till förromersk järnålder.

Boplatsen kunde dateras till sen romersk järnålder och bestod bland annat av tre hus, härdar, kokgropar och hägnader. Hus 1 var ett kort hus, ca 6,5 meter långt och uppbyggt på sex bockar. I vinkel mot detta låg hus 2, som var ca 17 meter långt och uppbyggt på 6 bockar och i förlängningen av detta låg hus 3, som var en mindre fyrstolpskonstruktion. Spår av väggar saknades nästan helt i samtliga hus, vilket har att göra med den höga graden av upplöjning. Många av stolphålen som inte hörde till husen tillhörde istället hägnadsrester, sammanlagt sju stycken, vilka var belägna öster och sydöst om husen. Härdar fanns både norr och söder om byggnaderna, däremot fanns det inga inne i husen och inte heller i deras omedelbara närhet.

Fyndmaterialet var knappt och dominerades av lerklining och bränd lera från stolphålen. Mindre mäng-

der keramik tillvaratogs också, den framkom främst i en avfallsgrop som daterades till förromersk järnålder.

Den miljöarkeologiska analysen visade att samtliga tre hus kunde karakteriseras som boningshus. Det är något förvånande vad gäller fyrstolpshuset, men på intet sätt omöjligt. Vidare klarlades det att stallning av boskap inte förekommit i anslutning till någon av byggnaderna. Troligtvis har boskapen gått ute året om och bara samlats in i fällor om nätterna. En av de undersökta hägnadsresterna tycks ha haft denna funktion. Stora mängder fröer fanns i stolphålen till husen och växtsammansättningen visade sig vara anmärkningsvärd. Här fanns såväl emmer som korn och råg, jämte andra typer av fröer. Emmer är en äldre gröda som borde ha övergivits när boplatsen anlades och råg blev inte vanlig förrän under yngre järnålder. Mängden rågkärnor i materialet var så pass stor att det inte kan råda något tvivel om att man odlat råg. Både emmer och råg ¹⁴C-analyserades och fick samstämmiga dateringar till romersk järnålder. Växtsammansättningen vid Gunnarstorp har i Sverige än så länge bara sin motsvarighet vid Vallhagar på Gotland.

I den södra delen av undersökningsområdet hade anläggningarna generellt sett tidigare dateringar än i kärnområdet. Sannolikt utgör detta område delar av den boplats som hört till den förromerska järnframställningsplatsen. Boplatsen har sedan flyttat ett stycke norrut under romersk järnålder. Den har övergivits senast under folkvandringstid och området har sedan inte utnyttjats igen förrän under sen tid.

Vid jämförelse med samtida gårdar i Möre framstår Gunnarstorp som speciell, främst med tanke på den tidiga rågodlingen och frånvaron av boskap i husen. Undersökningen ingår tillsammans med andra undersökningar som en viktig del i de fortsatta studierna av den äldre järnålderns gårdar och bebyggelse i Möre under äldre järnålder.

Undersökningens förutsättningar

Mellan oktober och december 1998 utfördes en arkeologisk undersökning av en järnåldersboplats i en åker halvannan kilometer norr om Söderåkra i Kalmar län. Undersökningen föranleddes av nydragningen av väg E 22, delen Söderåkra-Hossmo, och gjordes på uppdrag av Vägverket i enlighet med Länsstyrelsens i Kalmar län beslut 1998-05-13 om ingrepp i berörda fornlämningar.

Figur 1. Utdrag ur topografiska kartan Kalmar 4G NV och 4G SV med delar av den nya vägsträckningen samt undersökningsområdet inlagt. Skala 1:50 000

Undersökningsområdet var en del av fornlämningen RAÄ 298, registrerad som en boplats utan synlig anläggning ovan mark, där flinta och kvartsavslag tillvaratagits. Redan vid förundersökningen konstaterades att de påträffade lämningarna var skadade av plöjning. Det framstod ändå klart att detta var en boplats med stor potential att belysa hur en gård under äldre järnålder varit organiserad.

Boplatsen låg nära järnframställningsplatsen RAÄ 342, som har daterats till förromersk järnålder. Det var därför möjligt att tänka sig ett korologiskt och kronologiskt samband mellan de två platserna. Ett likartat samband var också tänkbart med gravfältet RAÄ 10, ett hundratal meter från boplatsen.

I ett inledande skede av utredningen gjordes ingående kartstudier och inventeringar av området. På grund av den redan kända fornlämningen drogs inga schakt vid utredningen. På basis av kart- och arkivstudier fattades beslut om förundersökning.

Vid förundersökningen 1995 drogs åtta schakt på sammanlagt 180 meter, varvid boplatslämningar påträffades över hela ytan. Sammanlagt påträffades 65 anläggningar, av vilka 15 undersöktes. Bland anläggningarna fanns bland annat ett antal stolphål och härdar. På grund av bortodling fanns inget kulturlager bevarat. Fyndfrekvensen var låg, men enstaka fynd av keramik tillvaratogs. Två analyserade kolprover gav resultaten 330 f Kr-350 e Kr (förromersk-romersk järnålder) respektive 790-75 f Kr (yngre bronsålder-förromersk järnålder). Förundersökningen antydde att platsen utnyttjats under en relativt begränsad period (Gustafsson och Källström 1996).

Fältarbetsledare var Malin Gustafsson. Rapporten har författats av Malin Gustafsson och Robin Olsson.

Topografi

Boplatsen ligger i södra delen av Möre, ortnamnet härstammar från de våtmarksområden (mörar) som innan 1800-talets utdikningar förekom i landskapet. Mörarna bildades vid inlandsisens avsmältningsskede. Hela landskapet söder om Kalmar låg under vatten för ungefär 13 000 år sedan. Detta har gjort landskapet mjukt avrundat eller utjämnat av havets översvallning. Inom kustområdet finns inga sjöar. Sänkorna har istället fyllts med morän och bildat grunda våtmarker som med tiden växt igen.

Topografiskt kan tre distinkta landskapstyper skönjas i Möre. I öster finns den lågt liggande slättbygden längs östersjökusten; flack, bördig och i stor omfattning uppodlad. I väster vidtar skogsbygd med småskaligt jordbruk i ett landskap med sjöar, kärr och myrmarker. Mellan slätt och skog ligger en övergångszon där båda landskapstyperna finns representerade. Det aktuella området ligger inom denna blandzon.

Det svagt kuperade slättbygdslandskap med flacka höjdsträckningar som utgör Söderåkra socken ligger i Södra Möre, i jordbruksbygden mellan kusten och inlandet. Socken omnämns första gången i de skriftliga källorna år 1390 som Sudherakers sokn (Ferm et al, 1987, s 114) Namnet betyder ”åkern i söder” och syftar på att platsen ligger söder om skogen som skiljer området från kustbygderna i norr.

Det aktuella undersökningsområdet låg i äldre tid inom byn Brods ägor. Brod omnämns första gången i de skriftliga källorna 1535 (Engman 1998, s 34). Undersökningsområdet ingår på de äldsta kartorna i en större särhågnad hagmark som betecknas ”västra utmarksskiften” (Engman 1998, s 35). Hagmarken verkar i äldre tid ha tillhört byns utmark. Väster om denna hagmark finns på de äldre kartorna en vidsträckt sank ängsmark, en madäng, kallad ”Flyet” eller ”Flyängen”. Den dikades ut så sent som i början av 1900-talet.

Själva undersökningsytan utgjordes av ett 180 meter långt och 40 meter brett område och omfattade drygt 7 000 m². Den låg i en sentida åkermark; ett flackt område mellan två skogspartier. I norr och söder, partierna närmast respektive skogsparti, bestod jordarten av moig morän och i de centrala delarna dominerade sand. Även ett större område med sandig ler fanns i undersökningsområdets södra delar. Höjden över havet varierade mellan 15 och 18 meter. Centralt i området fanns en förhöjning som reste sig någon meter över den omgivande marken. Jordarten bestod här av morän. Undersökningsytans största anläggningskoncentration låg delvis på höjden och sträckte sig ett tjugotal meter söder och väster därom.

Fornlämningmiljö

De förhistoriska fornlämningarna i Möre är till övervägande del belägna i den smala, flacka, starkt uppodlade kustremsan. Den forntida bebyggelsen verkar till stora delar ha varit belägen på de åsar och höjdyggar som genomkorsar området, huvudsakligen i sydöstlig-nordvästlig riktning.

Söderåkra socken har en rik och varierad fornlämningsbild där de flesta förhistoriska perioder finns representerade. Från stenåldern finns boplatser och rikligt med lösfynd av bland annat yxor.

På grund av den kraftiga uppodling som landskapet utsatts för, ligger gravarna huvudsakligen på impediment i kulturlandskapet. Fornlämningarna i Söderåkra består huvudsakligen av gravfält och ensamliggande gravar och dessutom finns ett flertal överplöjda stenålderslokaler, synliga som koncentrationer av avslag eller artefakter. Gravfälten brukar bestå av runda fyllda stensättningar, vanligen övertorvade, resta stenar, domarringar och enstaka skeppssättningar.

Inom en dryg kilometers radie från boplatsen finns minst tre gravfält och ett antal ensamliggande rösen och stensättningar. Det gravfält som ligger närmast boplatsen är RAÄ 10, som ligger i ett något högre beläget skogsparti, 150 meter öster om undersökningsområdet. Gravfältet utgörs av ett 20-tal stensättningar och rösen. Under 1998 och 1999 undersöktes tre gravar med hjälp av studenter från arkeologiutbildningen vid högskolan i Kalmar. I en av gravarna, ett röse, påträffades förutom brända ben en intakt fingerring i guld och fragment av minst två fingerringar i silver. Dessutom påträffades ett antal glaspärlor och en romersk silverdenar från kejsar Hadrianus regeringstid, tillverkad någon gång mellan 119 och 122 e Kr. I en kvadratisk stensättning, påträffades bland annat slagg, vilket indikerar en koppling till järnframställningsplatsen (Pontén 1999, s 10ff). I samma område finns även ett antal odlingsrösen, som möjligen kan vara av ålderdomlig karaktär.

I skogspartiets fortsättning österut ligger ytterligare tre runda övertorvade stensättningar och ett röse (RAÄ 117, 159 och 275). Lämningarna verkar kronologiskt höra hemma i äldre järnålder. Odlingsrösen i närheten visar att delar av skogspartiet tidvis varit uppodlat. Ett antal gravar kan i så fall ha försvunnit vid odling. Gravarna kan ha hängt ihop med RAÄ 10 i ett vidsträckt gravfält.

I undersökningsområdets närhet finns ett antal andra boplatslämningar. År 1992 undersöktes RAÄ 315 vid Söderåkra vårdhem, ca 1,7 km sydost om Gunnarstorp. Boplatslämningar som stolphål, här-

dar och kulturlager framkom. Dateringarna sträcker sig från stenålder till medeltid (Persson 1993). Vid golfbanan undersöktes 1994 lämningen RAÄ 286. En handfull boplatssindikerande anläggningar framkom. Ingen närmare datering än förhistorisk kunde göras, men tidigare fynd av flinta och porfyr indikerar steller bronsålder (Gustafsson och Eliasson 1992).

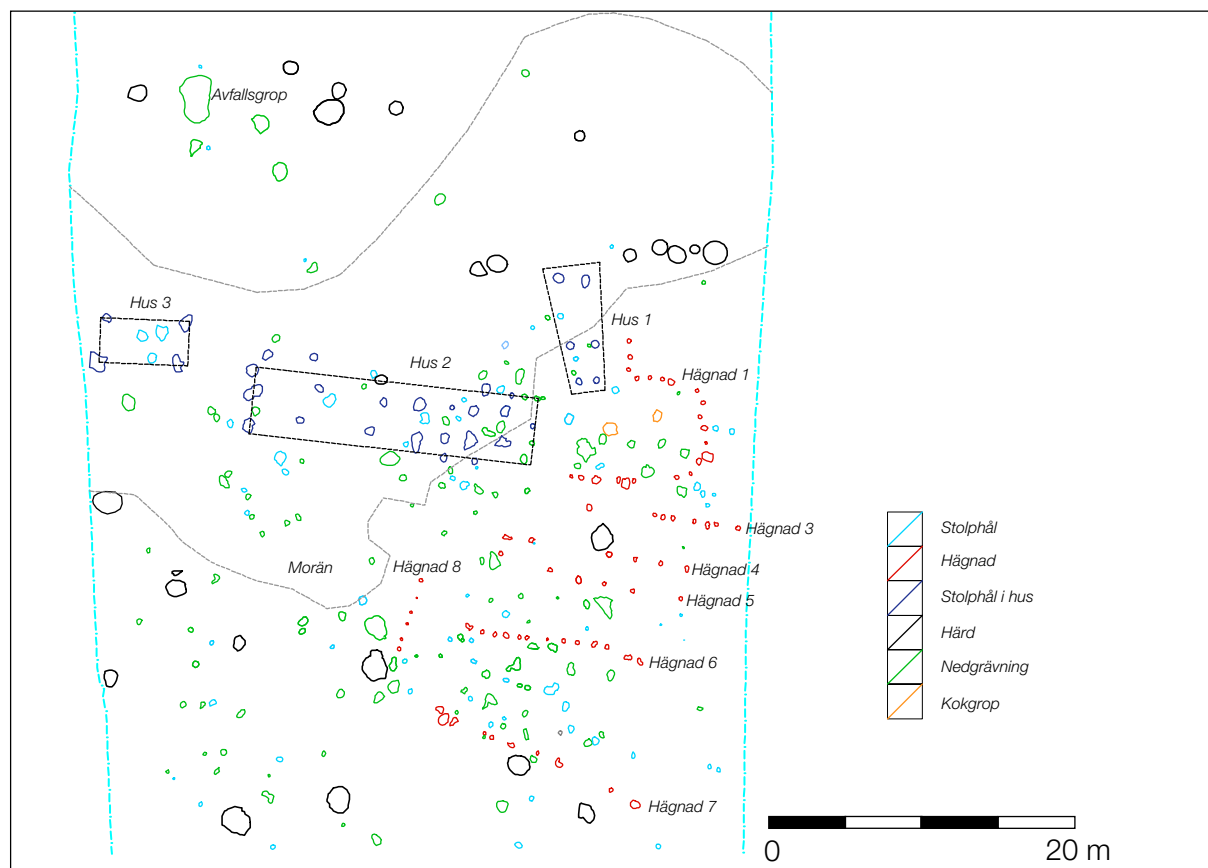
Bland andra boplatsslämningar i närområdet kan nämnas RAÄ 317 vid Övraby, ca 2 km sydost om undersökningsområdet. Vid undersökningar där 1994 framkom sju hus, flera hägnader och kulturlager. Boplatsten hade en komplex kronologi med dateringar från mesolitikum till tidig medeltid. Ett av husen har daterats till övergången mellan förromersk och romersk järnålder (Gustafsson 1996).

Inom ramen för E 22-projektets förundersökningar har dessutom ett par andra boplatser i närheten undersökts. Ungefär 700 meter norr om RAÄ 298 ligger en lokal vid Ekestorp, med boplatsslämningar i form av stophål, härdar och nedgrävningar. Ca 1,5 kilometer sydost om RAÄ 298 finns RAÄ 341, en mycket omfattande boplatsslämning med kulturlager och fyndmaterial, företrädesvis från stenåldern.

Ungefär 200 meter söder om boplatsten låg järnframställningsplatsen vid Eket, RAÄ 342, som undersöktes sommaren 1998. En välbevarad ugn och två slagvarp ^{14}C -daterades till förromersk järnålder. Det är den äldsta kända järnframställningsplatsen i Småland.

Bland andra lämningar i närheten kan nämnas ett större område med röjningsrösen 200 meter norr om boplatsten. Under utredningen snittades ett antal rösen och ett ^{14}C -daterades till 1505-1950 e Kr. På grund av lämningarnas sentida karaktär gjordes ingen vidare undersökning av röjningsröseområdet.

Stig Stenald har i en uppsats studerat järnålderns bebyggelsemönster med utgångspunkt från de fasta fornlämningarna, framförallt gravarna. Han har på det sättet identifierat olika bebyggelseområden under äldre järnålder. För Söderåkras del pekar han ut två områden. Det ena ligger mellan Påboda och Bruatorpsån och det andra mellan Böke och Glasholmsån. Den första sammanfaller ganska väl med det område där Kalmar läns museum under 1999 grävde en bronsåldersboplatsslämning men inom det andra området ligger vår boplatsslämning, järnframställningsplatsen, gravfältet och Ekestorp, en mindre boplatsslämning från äldre järnålder som undersöktes våren 1999 (Stenald 1989).

Figur 3. Boplatstens centrala område med hus och hägnader. Skala 1:500

Målsättning

Den viktigaste målsättningen var att pröva det eventuella kronologiska sambandet mellan gården, järnframställningsplatsen och gravfältet och att utreda hur de förhöll sig tillvarandra. Hade man till exempel förlagt smidet till gården eller hade detta skett på någon annan plats?

Eftersom vi huvudsakligen förväntade oss att hitta huslämningar var de grundläggande målsättningarna inriktade på att besvara frågan om hur husen varit konstruerade och vilken funktion de haft. Hur boplatsens inre struktur varit beskaffad var också en av de

viktiga inledande målsättningarna. Denna fråga rör olika verksamheters läge i förhållande till varandra inom gården. Makrofossilanalyserna blir härvid ett viktigt komplement till de arkeologiska iakttagelserna.

Med utgångspunkt från denna analys skall platsen sedan studeras i ett större sammanhang där frågorna rör gårdarnas inbördes förhållanden och hur bebyggelsen flyttats i landskapet. Eftersom denna frågeställning kräver en samlad analys av flera bebyggelseenheter från olika tidsperioder, är just de målsättningarna inte möjliga att besvara utifrån en enstaka undersökning. Denna analys måste i stället göras i ett senare skede.

Figur 4. Undersökningsområdet innan avbaning. Foto från norr av Rolf Lind, Kalmar läns museum.

Undersökningens genomförande och resultat

Metodval och genomförande

Undersökningen inleddes med en markkemisk provtagning av undersökningsytan och angränsande ytor.

Innan schaktningen skedde också en metalldetektoravsökning för att se om det fanns några relevanta metallfynd i matjorden. Vid metalldetektorundersökningen framkom endast ett mycket begränsat, recent material, som av allt att döma hamnat där under det senaste seklet.

Matjorden schaktades bort över i stort sett hela undersökningsområdet. Ett mindre område i söder användes som upplag för de ackumulerade dumpmassorna. Detta innebar att en något mindre yta schaktades än planerat. Sammanlagt rör det sig om ca 600 m². Efter att schaktningen slutförts karterades området med totalstation. Moränområdet finrensades för hand för att alla anläggningar skulle påträffas. Därefter grävdes och dokumenterades anläggningarna.

Anläggningar undersöktes i allmänhet genom att halva anläggningen grävdes och profilen dokumenterades. Anläggningar med särskilda konstruktionsdetaljer i ytan ritades i plan. Det rörde sig främst om stenskodda stolphål. Alla anläggningar har dokumenterats i plan genom totalstationsinmätning.

Naturvetenskapliga analyser

I ett inledande skede togs markkemiska prover för att påvisa graden av markutnyttjande och för att funktionsbestämma olika ytor av undersökningsområdet samt för att få en uppfattning om hur stor yta boplatser omfattade. Analys baserad på magnetisk susceptibilitet (MS) gjordes för att klargöra om delar av ytan använts för bearbetning av det järn som producerats på järnframställningsplatsen, RAÄ 342. Makrofossilprover togs framför allt i stolphål och syftade dels till att försöka få ytterligare förståelse för

husens funktion och dels för att få en närmare bild av den lokala vegetationsutvecklingen. Den miljöarkeologiska undersökningen gjordes av Johan Olofsson och Roger Engelmark på Miljöarkeologiska laboratoriet vid Umeå universitet.

Den osteologiska analysen omfattade allt benmaterial som påträffades, sammanlagt ca 10 g, ett mycket litet material. Det bedömdes ändå vara värdefullt att se vilka djur som hållits på platsen. Analysen förväntades bidra med kunskap om vad man livnär sig på. Den osteologiska bestämningen gjordes av Ylva Bäckström.

Kolprover har tagits för datering av olika anläggningar och konstruktioner. Kolproverna har också genomgått vedartsanalys, dels för att klargöra vilka träslag som använts till olika aktiviteter och dels som ett stöd i valet av prover att ¹⁴C-datera för att eliminera risken för att analysera trä med hög egenålder. Vedartsanalysen gjordes av Erik Danielsson, Vedlab och ¹⁴C-proverna analyserades av Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet.

Huvuddelen av insatserna vad gäller de naturvetenskapliga analyserna har lagts på huskonstruktionerna.

Försvårande omständigheter

Eftersom undersökningen inte kunde påbörjas förrän sista veckan i oktober, försvårades arbetet av såväl väder som ljusförhållanden. Orsaken till den sena grävstarten var att åkern var beväxt med sockerbetor som skulle tas upp innan grävningen kunde sätta igång.

Schaktningen tog en dag lägre än planerat. Detta berodde på att dumpmassorna som lades upp i ena änden av schakten regelbundet behövde köras ihop av grävmaskinen, så att de tog upp så lite utrymme som möjligt.

Redan vid schaktningen föll mindre mängder snö, vilket vid tillfället kändes mest pittoreskt. Denna känsla försvann ett par veckor senare när det började snöa på allvar. Alla anläggningar täcktes av en allt tjockare vit matta, vilket innebar att varje anläggning fick skottas fram innan den kunde undersökas. Snön var positiv i den bemärkelsen att den verkade som en isolerande värmefilt mot tjälen som bet sig fast i de områden där snön blåste bort. Det mest negativa var att överblicken gick förlorad. Möjligheten att resa tält över grävområdet diskuterades men avfärdades, eftersom det ansågs att det inte skulle lösa alla problem utan i stället skapa en del nya. Under den sista tiden försvann snön och tjälen satte in på allvar. Den invaderade först moränområdet och spred sig sedan vidare till sanden. Det innebar att vi fick ta till grövre metoder än skärslevsgrävning för att ta oss ner i anläggningarna. Mot slutet av undersökningen hade tjälen även spridit sig vidare in i arkeologernas kroppar och orsakade en långvarig sjukskrivning.

Ett fåtal anläggningar kunde på grund av tjälen inte grävas utan dokumenterades endast i plan. Tjälen medförde också stora svårigheter med makroprovtagning. En kompletterande provtagning kunde dock göras i mars påföljande år, eftersom vägarbetena på platsen ännu inte hade påbörjats.

Det dåliga dagsljuset medförde att fotodokumentationen blev bristfällig. Det var inte meningsfullt att fotografera anläggningsprofiler, eftersom de mörka bilder detta skulle få till resultat inte bedömdes ha något större informationsvärde.

Till detta ska läggas att bevaringsförhållandena på platsen var dåliga på grund av den kraftiga uppodlingen som området utsatts för. På många ställen gick recenta plogspår ända ner i den sterila marken. Endast de djupaste anläggningarna hade bevarats, vilket ledde till att en del konstruktioner förblev ofullständiga och svårtolkade. Detta gäller framför allt boplatens tre konstaterade hus, som på grund av bortodling saknar spår av väggar och härdar.

Hus

Av de 165 stolphål som påträffades vid undersökningen har 25 med säkerhet kunnat tillföras de olika huskonstruktionerna. Husen låg inom ett ganska begränsat område, ca 35 x 15 meter stort, på eller i direkt anslutning till moränhöjden i den nordliga delen av schaktet.

Hus 1

Huset låg tillsammans med ett flertal andra anläggningar, men särskilde sig ganska väl genom den relativt stora mängden lerklining som syntes redan i ytan i hälften av stolphålen. Det var beläget i övergången mellan sand och morän. Två av stolphålen låg i morän och de övriga i sand. Stolphålen profilform och djup varierade något. Det södra stolpparet var sämst bevarat och alltså det grundaste. Djupet på stolphålen tycks inte vara beroende av huruvida de var belägna i sand eller morän. I ett par av stolphålen fanns avtryck av själva stolpen och fyllningen i samtliga indikerade att huset varit utsatt för brand, i hälften av dem fanns relativt stora mängder lerklining och övriga hade sotig fyllning. Vedartsanalysen har inte kunnat säga något om vilken typ av virke man använt sig av, eftersom resultatet blev lövträd?. Eftersom endast lämningarna efter de inre takbärande stolphålen återstod, är det svårt att diskutera husets konstruktion särskilt ingående. Det finns inga spår av någon ingång.

Det finns inte heller några spår av en härd i huset. Det kan förklaras med att det antingen aldrig har funnits någon, eller att den varit uppbyggd på något sätt och därför plöjts bort.

Hus 1

Objektet: treskeppigt hus, beläget i morän och sand. 17,7-17,8 m ö h, N-S.

Yttre form: trapezoidformat, minst 6,5 m långt.

Vägg: inga säkra spår av väggen.

Tak: stolphål efter 3 x 2 parställda stolpar.

Bockbredd: 1,2-1,8 m.

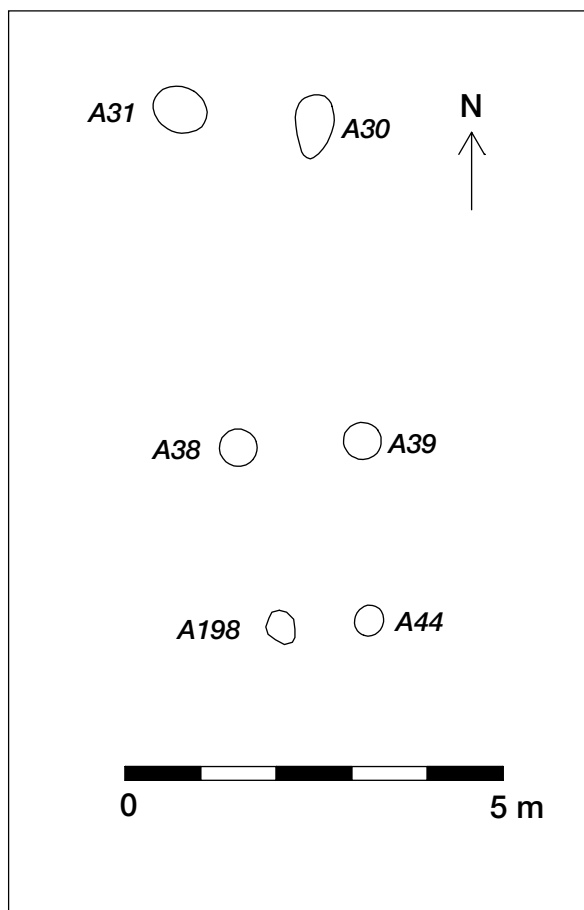
Bockavstånd: 2,4-4,5 m.

Stolphålsdjup: 0,18-0,38 m.

Fynd: lerklining, bränd lera, brända ben

Analys: ¹⁴C, vedartsanalys, makrofossilanalys

Datering: romersk järnålder. ¹⁴C från två stolphål, A30 och A31

Figur 5. Hus 1 i plan. Skala 1:100

Funktionsanalys av hus 1

För analysen användes material från samtliga sex stolphål. Fröer fanns i fyra av stolphålen, de två som utgjort det sydligaste stolpparet var i princip helt tomma på frömaterial. Sammanlagt fanns 45 fröer, av vilka 16 var råg, nio emmer, två oljedådra och 16 ogräs. I proverna påträffades också ett hasselskal, tio halmbitar, lerklining och benbitar. Materialet kan karakteriseras som typiskt hushållsmaterial.

Fosfathalten i de analyserade proverna var mycket hög, liksom den magnetiska susceptibiliteten (MS), utom i det södra stolpparet där MS värdena var mycket låga.

Sammantaget tyder allt på att huset fungerat som boningshus. Det fanns inga spår av stall (Engelmark och Olofsson 2000, s 7).

Man kan möjligen tänka sig att frånvaron av fröer i ett av stolpparen kan indikera att det förekommit en

viss funktionsuppdelning inom huset. Fosfathalten och MS värdet i denna del är också något lägre än i resten. Denna tolkning finner också stöd i stolpsättningsmönstret. Huset är uppbyggt så att två olikstora spann har bildats. Matlagningen bör enligt denna modell ha varit förlagd till det större rummet i husets norra del.

Hus 2

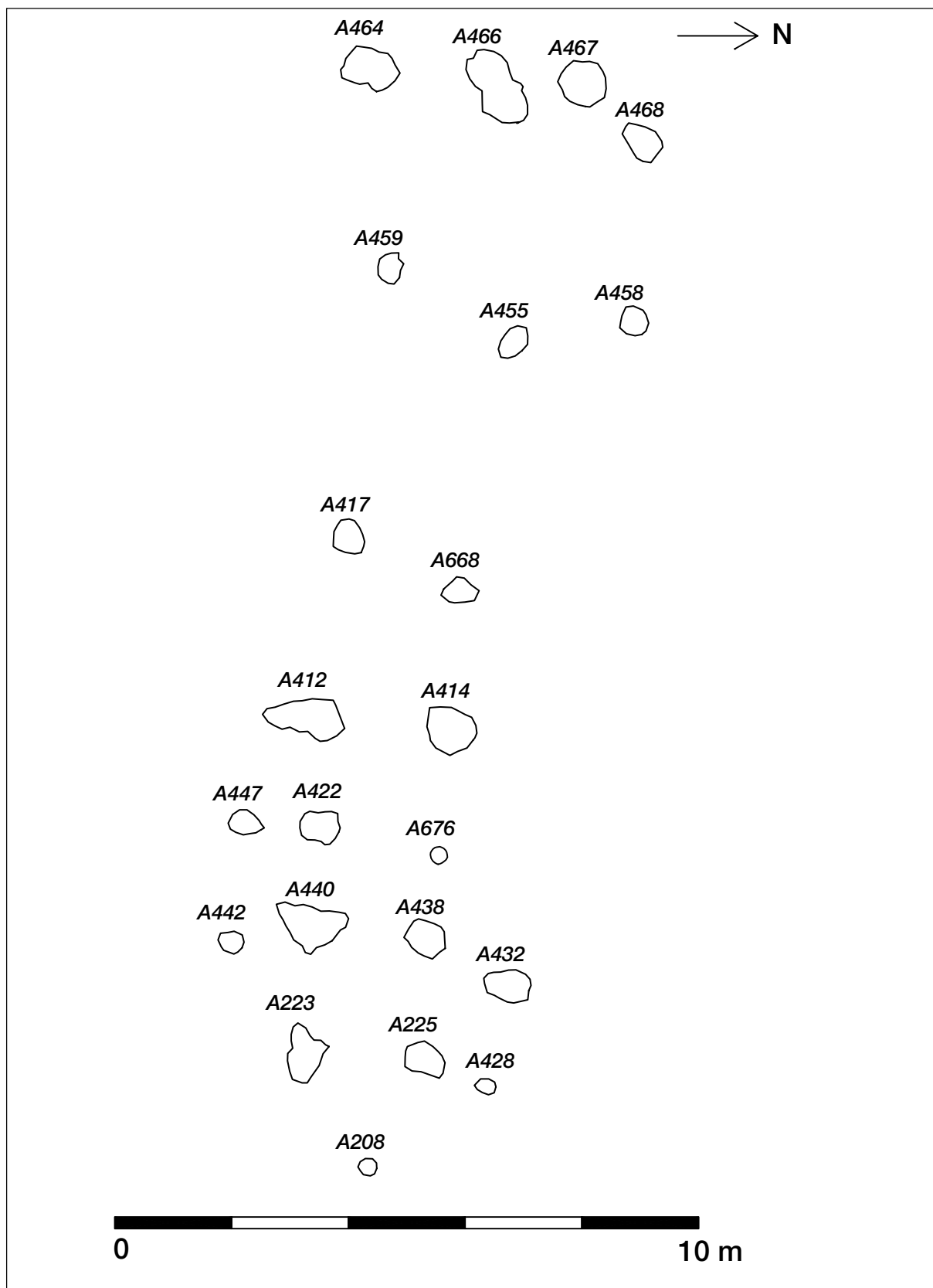
Huset har varit uppbyggt på sex bockar. Tre stolphål i väster utgör troligtvis den ena gaveln. Ingen motsvarande gavel finns i öster, vilket kan bero på att moränen upphör alldeles öster om de sista stolphålen. Eventuella gavelstolpar i sanden skulle kunna ha förstörts av åkerbruk. Med tanke på djupet på stolphålen i hus 1 som ligger i sand är det kanske ändå inte en godtagbar förklaring.

Väggens läge kan hypotetiskt fastställas vid en jämförelse med hus 1 i Skällby, som har en samstämmig datering (Eklund 2000). Huset har då varit ungefär 5 meter brett. Längs den tänkta vägglinjen hamnar då minst fyra stolphål, A447, A442 i söder, A432, A428 i norr, möjligen A208 i öster. En möjlig ingång finns i husets norra långsida, alldeles intill gaveln och markeras av två stolphål, A468 och A458. Om denna iakttagelse är riktig torde det betyda att ingången legat något utdragen i förhållande till väggen.

Lerklining eller bränd lera påträffades i nästan samtliga stolphål. En del av denna påträffades vid flotering av makroproverna och finns därför inte upptagna i fyndlistan. Man skulle ha förväntat sig att hitta den större mängden lerklining i väggstolphålen, men så är inte fallet. Lerklining finns visserligen i samtliga gavelstolphål, ingångsstolphålen och i ett av de förmodade väggstolphålen, men huvuddelen återfinns i hålen efter de inre takbärande stolparna. Lerklining ser ut att härröra från väggarna och det är svårt att säga varför den inte ligger vid väggarna, möjligen kan det ha med bortodling att göra.

Tittar man på husets stolpsättning ser man att spannen är betydligt kortare i den östra delen än i den västra, vilket antyder en funktionsuppdelning av byggnaden.

Ingen härd har påträffats i byggnaden. Det är sannolikt att det har funnits en, men att den förstörts genom senare tiders odling. Att detta är möjligt antyds av att en av de härdar som upptäcktes under förundersökningen var helt försvunnen vid slutundersökningen. Även detta hus har brunnit.

Figur 6. Hus 2 i plan. Skala 1:100

Hus 2

Objektet: treskeppigt hus, beläget i morän. 17,5-17,8 m ö h, Ö-V.

Yttre form: något skevt, minst 17 m långt.

Vägg: inga säkra spår av väggen

Tak: stolphål efter 6 x 2 parställda stolpar. Bockbredd: 1,8-2,1 m. Bockavstånd 1,5-5 m.

Stolphålsdjup: 0,2-0,52 m.

Fynd: lerklining, bränd lera, keramik

Analys: ¹⁴C, makrofossilanalys

Datering: romersk järnålder. ¹⁴C från 7 stolphål, A225, A414, A459, A464, A466, A467 och A468

Funktionsanalys av hus 2

För analysen användes material från 15 stolphål. Det fanns sammanlagt 1103 frön i materialet, av vilka 172 var korn, 194 råg, 228 emmer, 188 oljedådra och 49 ogräs. Det fanns också tre hasselskal, en halmbit, lerklining och benbitar.

Både fosfathalten och den magnetiska susceptibiliteten var hög.

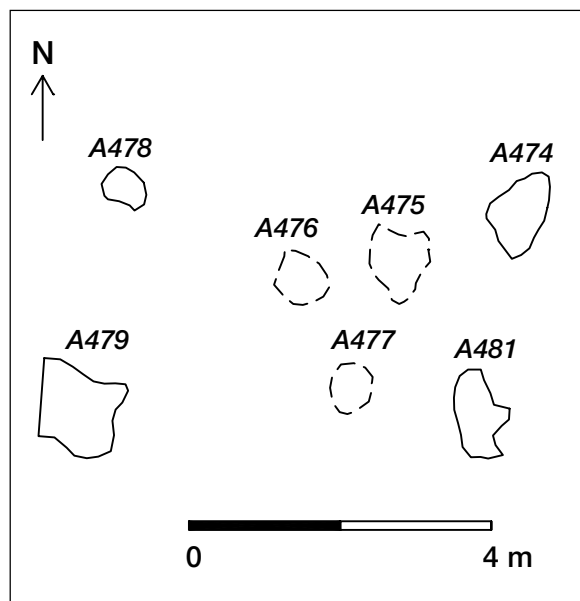
Analysen indikerar att huset använts som boningshus. Det går inte att utifrån materialet avgöra om det varit funktionsindelad, men eftersom materialet var väldigt likartat i samtliga stolphål, är det inte sannolikt (Engelmark och Olofsson 2000, s 7f).

En alternativ tolkning av huskonstruktionen är att stolphålen A223, 225, 412, 414, 438 och 440 hör ihop och bildar en byggnad som påminner starkt om hus 1, både konstruktionsmässigt och storleksmässigt (Engelmark och Olofsson 2000, s 8). Man kan kanske tänka sig att huset ursprungligen byggts som hus 1 för att senare byggas till. Det finns emellertid inget i ¹⁴C-dateringarna som pekar på det, men eftersom intervallen spänner över några hundra år, kan ombyggnader ha skett inom denna tid utan att det för den skull märks i dateringarna.

Tittar man på spridningen av fröerna i huset ser man att mängden fröer är markant större i husets västra del, i det sista stolpparet innan gaveln, i gavelstolphålen och i ingångsstolphålen. Denna anhopning av fröer kan indikera att husets västra del använts som spannmålsförråd. I så fall torde den eventuella ingången här ge tillträde i första hand enbart till spannmålsförrådet.

Hus 3

Möjligen kan huset vara ett långhus som fortsätter in under västra schaktkanten, men eftersom ett förundersökningsschakt där inte visade att det fanns några ytterligare stolphål är det ändå troligast att det rör sig om ett fyrstolpshus. Lerklining och bränd lera förekom i samtliga stolphål. Möjligen har stolphålen utgjort hela husets avgränsning, om det har funnits en vägg utanför finns inga spår av denna. Även detta hus har brunnit.

Figur 7. Hus 3 i plan. De streckade anläggningarna är stolphål som inte tycks höra till konstruktionen. Skala 1:100

Hus 3

Objektet: fyrstolpshus, beläget i morän. 17,6-17,8 m ö h, Ö-V.

Yttre form: rakt

Vägg: stolphål efter 2 x 2 parställda stolpar. Bockbredd 2,6-3 m. Bockavstånd 5 m.

Stolphålsdjup: 0,16-0,36 m.

Analys: ¹⁴C, makrofossilanalys

Datering: romersk järnålder. ¹⁴C från ett stolphål, A481

Funktionsanalys av hus 3

För analysen användes material från samtliga fyra stolphål. I materialet påträffades 51 frön, varav 13 var korn, åtta råg, fyra emmer, en dådra och fyra ogräs. Det fanns också två gräsfrön, tre hasselskal och lerklining.

Både fosfathalten och den magnetiska susceptibiliteten var hög.

Sammantaget visar analysen att huset sannolikt fungerat som boningshus (Engelmark och Olofsson 2000, s 8).

Hägnader

Sju hägnadsrester konstaterades och undersöktes. I det sandiga området direkt öster och söder om moränhöjden fanns ett komplext system som bestod av sju rader med stolp- och pinnhål, samtliga i öst-västlig riktning. Ytterligare en rad löpte vinkelrätt mot de två nedersta östvästliga. Det kan också finnas fler hägnadsrester i materialet, men de är mer osäkra.

Hägnaderna har inte gått att datera, eftersom inget kol påträffades i stolphålen. Ingen av dem skär dock något av husen, vilket skulle kunna indikera att de är samtida med dessa. Ett ensamt stolphål norr om hägnad 6 har daterats till yngre bronsålder/förromersk järnålder, vilket gör hägnadernas datering osäker.

Hägnad 1 utgjorde ett komplext system av 21 stolphål och ett pinnhål som inneslöt en aktivitetsyta i anslutning till den östra gaveln på hus 2. Även hus 1 har utgjort en del av begränsningen i norr. Hägnaden var närmast hästskoformad. Man kan exempelvis tänka sig att konstruktionen fungerat som en fälla för boskap.

Hägnad 2 utgick, eftersom den i stället uppgick i hägnad 1.

Hägnad 3 var minst 6 meter lång och gick i riktningen västnordväst-ostsydost. Den utgjordes av sju eller åtta anläggningar, varav endast två i det inledande skedet tolkades som stolphål. Detta beror på att hägnaden låg i en av de mera sönderplöjda delarna av bopplatsen; anläggningarna var inte djupare än 0,08-0,14 meter. Avståndet mellan stolphålen varierade mellan 0,5 och 1 meter.

Hägnad 4 och 5 var båda 12 meter långa. De var parallella och gick liksom hägnad 3 i västnordvästlig-ostsydostlig riktning. De bestod av sex stolphål vardera. Dessa var mellan 0,2 och 0,3 meter djupa. Avståndet mellan stolparna varierade mellan 1,7 och 3 meter. Mellan hägnad 4 och 5 var det ett jämt avstånd på ca 2 meter, avsmalnande till dryga metern i västra änden. De gav intrycket att ha utgjort begränsningarna på en fägata som lett vinkelrätt in mot bopplatsens centrala delar. En större härd låg i

direkt anslutning norr om hägnad 4. Det var den enda härden i denna del av bopplatsen och det var oklart huruvida den haft ett funktionsmässigt samband med hägnaderna och vad detta samband i så fall inneburit.

Hägnad 6 var 12 meter lång och gick liksom de föregående i västnordvästlig-ostsydostlig riktning. Den utgjordes av tretton anläggningar, varav elva tolkades som stolphål och två som pinnhål. Även här ställde bortodlingen till problem. Anläggningarna var mellan 0,09 och 0,23 meter djupa. Avståndet mellan anläggningarna var mindre än i de föregående, mellan 0,4 och 1,4 meter.

Hägnad 7 var 8,3 meter lång och gick liksom de övriga i västnordvästlig-ostsydostlig riktning. Den utgjordes av tio anläggningar, varav sju är dokumenterade. De är mellan 0,07 och 0,24 meter djupa. Avståndet mellan dem varierade mellan dryga halvmetern och hela 2,35 meter. På två ställen fanns parallella nedgrävningar.

Hägnad 8 avvek från de övriga i det att den gick närmast vinkelrätt mot dem, i nordnordostlig-sydvästlig riktning. Den var 5,0 meter lång och utgjordes av sex anläggningar, mellan 0,05 och 0,18 meter djupa.

Vad dessa inhägnader har omgärdat är inte helt kart. De begränsar inte bopplatsen, utan tycks snarare avgränsa ytor inom själva boplatssområdet. Man kan tänka sig mindre åkerytor eller något dylikt, men kanske också fallor för boskapen eller fägator.

Anläggningar

Sammanlagt påträffades 676 anläggningar. Av dessa utgick 119 stycken av olika orsaker. De har visat sig vara stenlyft, naturliga färgningar, matjordsfläckar med mera.

Stolphål

Antalet undersökta stolphål uppgick till 165 samt 33 osäkra stolphål. De var mellan 0,06 och 0,52 m djupa och diametern varierade från 0,13 till 1,7 meter. De djupaste stolphålen var samtliga nedgrävda i moränen. 25 av stolphålen har tolkats som säkert tillhörande de tre huskonstruktionerna och ytterligare sex har antagligen också ingått i hus 2. Omkring 50 stolphål ingår i de olika hägnaderna. Övriga har inte kunnat hänföras till någon konstruktion, men flera av dem ingår säkerligen också i både huskonstruktioner och hägnadssystem. Andra stolphål har till exempel kunnat ingå i mer svårtolkade konstruktioner som torkställningar, vedskjul och dylikt.

Några stolphål som inte säkert kunde föras till någon konstruktion har analyserats. Tre av dem låg i

hus 3 och två i hus 2. Möjligen hör de på något sätt till konstruktionerna, men på vilket sätt är svårt att säga. A477 i anslutning till hus 3 hade ett mycket rikt frömaterial med bland annat 300 fröer av korn och 40 av emmer. Intill fanns A475 med 14 fröer av råg. Övriga stolphål var inte särskilt innehållsrika. (Engelmark och Olofsson 2000).

Bland stolphålen finns tre som daterats men som inte ingår i någon konstruktion. Två av dem låg i den södra änden av undersökningsområdet. Den ena (A640) fick en datering till mesolitikum, vilket torde betyda att naturligt förekommande kol har daterats, då det inte finns några indikationer på att en mesolitisk boplatz skulle ha funnits i området. Det andra stolphålet (A636) daterades till yngre bronsålder. I det anläggningstätta området daterades ett stolphål till yngre bronsålder. Detta låg strax norr om hägnad 6, men om denna datering kan sägas representera hägnaderna är oklart.

Nedgrävningar

Nedgrävning betecknar en inte närmare definierad anläggning med ett djup som överstiger 0,05 m. Sammanlagt undersöktes 197 nedgrävningar. Den grundaste nedgrävningen var 0,05 meter, den djupaste 0,5 meter. Nedgrävningarna hade en diameter på mellan 0,10 och hela 2,45 meter. De ligger spridda över hela undersökningsområdet men är liksom övriga anläggningstyper koncentrerade till det anläggningstätta området i norr.

Vilken funktion dessa nedgrävningar haft går inte att säga. I exempelvis Skåne är det vanligt med täktgropar i vilka man utvunnit lera för husbyggnationen. Dessa gropar brukar vara av ansevärd dimensioner. Det är möjligt att de största nedgrävningarna på boplatzen kan ha haft denna funktion.

Försök till funktionsanalys gjordes på en nedgrävning (A82). Av arkeobotaniskt material fanns endast ett hårt bränt cerialiefrö. I övrigt var nedgrävningens innehåll starkt boplatzrelaterat med hög fosfathalt och verkar ha innehållit material som blivit upphettat. Nedgrävningens närmare funktion är oklar (Engelmark och Olofsson 2000, s 9).

Pinnhål

31 pinnhål samt 4 osäkra pinnhål undersöktes. Djupet varierade mellan 0,06 och 0,18 meter. Diametern varierade mellan 0,05 och 0,32 meter. Ett fåtal av dem ingår i hägnadskonstruktioner, men de flesta har inte kunnat hänföras till någon konstruktion.

Härdar

43 härdar samt 2 osäkra härdar påträffades. Djupet varierade mellan 0,04 och 0,36 meter och diametern mellan 0,6 och 2,1 meter. De låg företrädesvis i boplatsens ytterområden och verkar närmast utgöra gräns för boplatzen. Detta kan bero på att gårdsbefolkningen har velat hålla dem på avstånd från husen på grund av brandrisken. Ingen av härdarna kan knytas till husen. Det kan bero på att härdarna inte grävts ned särskilt djupt eller att de varit helt anlagda ovanpå golvet. Spåren av dessa skulle då antagligen helt försvinna i samband med plöjning.

Försök till funktionsanalys gjordes på en härd (A28). Analysen visade att inget arkeobotaniskt material fanns i anläggningen och att fosfathalten var hög. Upphettningen har varit moderat och härden kan relateras till boplatzen. Dess funktion är dock okänd (Engelmark och Olofsson 2000, s 8).

Tre av härdarna daterades. De två som låg längst söderut på undersökningsområdet daterades till yngre bronsålder (A635) respektive förromersk järnålder (A620). En härd (A248) i anslutning till avfallsgropen (A252), daterades till romersk järnålder.

Strax norr om hus 1 fanns en rad med sex härdar. Härdarna respekterar hus 1 på det sättet att ett glapp finns just där huset ligger. Detta innebär sannolikt att härdraden och hus 1 är samtida.

Avfallsgropar

Ungefär 15 meter rakt norr om hus 3 påträffades en avfallsgrop, A252. Den var oval till formen med dimensionerna 3,23 x 1,95 meter. Djupet uppgick till 0,67 meter och det fanns rikligt med sten i fyllningen. I gropen påträffades huvuddelen av den keramik som hittades på boplatzen, delar från minst fyra olika kärl. Dessutom påträffades en mindre mängd brända ben. Avfallsgropen låg i höjd med ett antal härdar som begränsar boplatsens kärnområde norrut. Två stolphål låg söder och norr om gropen och skulle kunna ha något slags funktionellt samband med denna.

Den miljöarkeologiska analysen visade att anläggningen inte innehöll något arkeobotaniskt material. De markkemiska parametrarna visar att gropen innehöll boplatzrelaterat material (Engelmark och Olofsson 2000, s 9).

Avfallsgropen daterades till förromersk järnålder.

Det fanns också en eventuell avfallsgrop, A339. Den var närmast rund till formen och var 1,25 x 1,25 meter stor. Djupet var 0,24 meter och i gropen påträffades såväl keramik som bränd lera och brända ben. Anläggningen var belägen ca 45 m söder om husen.

Kokgropar

Två kokgropar undersöktes. De låg på en avgränsad yta, ett slags gårdstun, endast några få meter från hus 1 och 2. Ytan begränsades även av hägnad 1. De var 0,3 respektive 0,4 meter djupa. Diametern var 0,8 respektive 0,9 meter.

Ur den ena kokgropen (A70) togs prover i syfte att fastställa dess funktion. Det arkeobotaniska materialet omfattade fragment av cerialier samt tre oljedådra och ett frö av mårå. Innehållet var av allmän hushållskaraktär. Upphettningen i gropen har varit moderat (Engelmark och Olofsson 2000, s 9).

Ingen av kokgroparna har ¹⁴C-daterats, men fröinnehållet stämmer väl överens med husen, varför ett försiktigt antagande är att de är samtida.

Sotfläckar

Antalet sotfläckar uppgick till åtta. Djupet varierade från 0,05 till 0,1 meter och diametern från 0,14 till 0,7 meter. De kan tolkas som helt utplöjda härdar men kan också vara resterna efter senare tiders aktiviteter, till exempel nedplöjd kol från avbränning av halm.

Figur 8. Hanket upphittades i avfallsgropen A252. Foto: Christer Morát, Kalmar läns museum

Mörkfärgningar

En mörkfärgning definieras som en inte närmare bestämd anläggning med ett djup som är mindre än eller lika med 0,05 meter. Mörkfärgning kan även beteckna icke grävda anläggningar som inte kunnat typbestämmas. Det finns 17 mörkfärgningar representerade

i materialet. De varierar mycket lite i djup; från 0,04 till 0,05 meter. Diametern varierar från 0,2 till 0,75 meter.

Fynd

Fyndmaterialet utgörs av keramik, lerklining, bränd lera, bränt ben och slagen flinta. Fynden har nästan uteslutande påträffats i anläggningar. Enstaka lösfynd har dock framkommit.

Keramik

Sammanlagt påträffades drygt 502 gram keramik, varav 476 gram i avfallsgropen A252. I gropen påträffades skärivor från minst tre olika kärl.

Kärl 1 bestod av ett ganska mörkt gods, som uppenbarligen bränts i en delvis reducerad atmosfär. Godset är inte magrat, utan är tillverkat av sandig lera. Ytan är polerad. Kärlet består av en ovanlig hank med ett märkligt utskott (F80) samt några bitar dekorerade med linjer gjorda med pinne.

Kärl 2 bestod av tjockare, mer poröst oxiderat gods, betydligt enklare i utförande än det förra och med en glättad yta. Godset var magrat med krossad bergart och var genomsläppligt, vilket kan tyda på att det använt som vattenkrus.

Kärl 3 är ett polerat kärl som är delvis reducerat bränt. Kärlet har haft flat botten och på några av bitarna finns bevarad matskorpa.

Kärl 4 bestod av polerat gods med krossad bergart som magring. Den bevarade mynningsbiten var ganska skarpt utåtsvängt.

Den övriga keramikerna var alltför fragmentarisk och spjälkad för att ge något större informationsutbyte. Man kan säga så mycket att den till övervägande delen består av glättat gods av ganska enkel typ. Keramikerna påträffades företrädesvis i stolphål och nedgrävningar.

Lerklining och bränd lera

Enligt de kriterier vi använt är lerklining bränd lera som antingen uppvisar sädesavtryck, spår av ris eller vass, eller bara är tillplattad och formad för människohand. Uppfylls inte dessa kriterier kallas materialet bränd lera. Lerklining utgjorde det volymmässigt största materialet med 2 170 gram, den brända leran uppgick till 180 gram.

Samtlig lerklining påträffades i stolphålen till husen. De avtryck som förekommer på lerklining är huvudsakligen pinnavtryck och plana ytor. Det går inte att se några skillnader i förekomst av olika avtryck i anläggningarna utan de förekommer i ungefär lika stora mängder. Denna typ av klining kan klart associeras med väggarna, vilket en analys av lerklining i Gene visat (Rahmqvist 1997, s 52). Det var dock inte längs väggarna i husen klining fanns, utan i stolphålen efter de takbärande stolparna. Klining med triangulärt avtryck i Gene visade sig härröra från ett innertak. Sådana avtryck fanns inte i vårt material men det var inte heller att vänta, eftersom det inte fanns något bevarat kulturlager inne i husen, där den i så fall skulle ha funnits.

En analys gjordes av lerklining i syfte att klargöra dess sammansättning. Det visade sig att den sannolikt framställts genom att blanda mo med kogödsel och tröskrester (Engelmark och Olofsson 2000).

Brända ben

Andelen brända ben utgjorde en mycket liten del av det totala fyndmaterialet, endast 10 gram. Det rörde sig överlag om mycket små fragment, men ett något lite större rörben hittades också.

Den osteologiska analysen visade att materialet enbart bestod av djurben. Ett fragment av en underkäke kunde artbestämmas till får eller get, och ett tandfragment till nöt eller möjligtvis älg. Dessutom fanns ett inte närmare artbestämt fiskbensfragment

bland benmaterialet (Bäckström 1999 s. 1). Vid den miljöarkeologiska analysen noterades även förekomst av benfragment i flera stolphål.

Benmaterialet är alltför litet och alltför osäkert för att det skall kunna säga något om djurhållningen på platsen.

Eldslagningsflinta

Ett enda flintföremål hittades på boplatsten. Det var ett fragment av en eldslagningsflinta med retuscher. Eldslagningsflintan är troligen samtida med det övriga fyndmaterialet (Alexandersson, muntl uppg 1999).

Datering

Från slutundersökningen analyserades sammanlagt 17 kolprover. Två av dessa hamnade i mesolitikum, men dessa kan man i princip bortse från eftersom det inte finns något fyndmaterial som tyder på att området använts under någon del av stenåldern.

Huvuddelen av dateringarna ligger i yngre romersk järnålder. Samtliga hus kan dateras till denna period. Det finns även några dateringar till förromersk järnålder, bland annat avfallsgropen A252, vilket antagligen visar att det måste ha funnits en boplatsten från den tiden ganska nära inpå undersökningsytan.

Två prover hamnade i yngre bronsålder. Det rör sig om ett stolphål och en härd från den södra delen av området. I det området fanns också en härd med datering till förromersk järnålder. Möjligen är det i anslutning till denna yta som boplatsten som hör ihop med järnframställningsplatsen finns.

Man kan se hur anläggningarna på undersökningsytan sönderfaller i två grupper, där det södra troligen helt och hållet hör till en tidigare fas än huvuddelen av anläggningarna. Ett par enstaka dateringar från det centrala och norra området visar att anläggningar från den tidigare fasen finns inblandade även här.

Två dateringar från förundersökningen gav resultatet yngre bronsålder-förromersk järnålder respektive förromersk järnålder-romersk järnålder. Dessa dateringar passar väl in med dateringarna från slutundersökningen.

Eftersom det var så få fynd har dessa inte kunnat användas för dateringsändamål. Endast ett fåtal skärpor keramik från en avfallsgrop var någorlunda daterbara. De härrör sannolikt från förromersk järnålder, vilket också avfallsgropen ¹⁴C-daterades till.

Resultat av den miljöarkeologiska analysen

av Roger Engelmark och Johan Olofsson

Markanvändningsanalys

Analysen visade sammantaget på att vägsträckningen skär västra halvan av en boplotsstruktur. Nivån på de markkemiska parametrarna antyder en intensiv användning av platsen alternativt en långvarig användningsperiod. Indikationer på gödslad odling ökar 50 m öster om och 100 m söder om boplotsytan.

Arkeobotanisk analys

På boplotsen har tre sädesslag varit stapelgrödor, korn, råg och emmervete. Kornet har varit av typen skalkorn, där en närmare bestämning kunnat göras. Totalt dominerar korn men detta är främst beroende på ett depåfynd i A477. Om inte detta räknas har råg och vete varit väl så viktiga. Vetet är så kallat skalvete, dit spelt och emmer räknas. Det går inte att skilja

arterna enbart utifrån det förkolnade sädeskornet. Det krävs rester av agnarna för en säker determination och de är sällsynta och därför kan endera eller båda arterna finnas i materialet. Några få havrekärnor är noterade men eftersom det är så få rör det sig troligen om ogräshavre. Vidare har odling av oljedådra förekommit. Oljedådran odlas för sitt oljerika frös skull. Ett enstaka frö av lin finns också.

Ogräsen är fåtaliga i jämförelse med sädesslagen. Målla och måra dominerar. Säden måste ha varit välrensad innan den lagrades och ogräsen har saknat användning i hushållet. Sammansättningen med relativt få så kallade nitrofila arter, tyder på svag gödsling av åkrarna.

De ytterst fåtaliga arterna av ängsväxter visar att djurstallning inte förekom i anslutning till husen.

Hasselnötter är det enda som påvisats insamlat från den vilda växtvärlden.

Slutsatser av den miljöarkeologiska analysen
Sammantaget visar analysen att det förekommit boplotsaktiviteter med hög intensitet. Alternativt har

ARTER					
Arter	Hus 1	Hus 2	Hus 3	Övriga	Summa
ODLADE					
Korn (<i>Hordeum vulgare</i>)	4	172	13	302	491
Råg (<i>Secale cereale</i>)	16	194	8	14	232
Emmer (<i>Triticum dioccon</i>)	9	228	4	40	281
Havre (<i>Avena</i> sp)		3		1	4
Cerealia indet et fragmenta	6	257	21	1	285
Oljedådra (<i>Camelina sativa</i>)	2	188	1	6	197
Lin (<i>Linum usitatissimum</i>)		1			1
OGRÄS					
Målla (<i>Chenopodium album</i>)	3	12	3	5	23
Nattskatta (<i>Solanum nigrum</i>)			1		1
Måra (<i>Galium spurium</i> coll.)	11	17		2	30
Åkerbinda (<i>Fallopia convolvulus</i>)		2		2	4
Trampört (<i>Poligonum aviculare</i>)		2			2
Pilört (<i>Polygonum lapathifolium</i>)	1	6		1	8
Krusskräppa (<i>Rumex crispus</i>)		1			1
Spergel (<i>Spergula arvensis</i>)	1	8			9
Våtarv (<i>Stellaria media</i>)		1			1
ÖVRIGT					
Starr (<i>Carex</i> sp.)	2	4			6
Gräs (<i>Poaceae</i>)		6	2	1	9
Bergsyra (<i>Rumex acetosella</i>)		1			1
Hassel (<i>Corylus avellana</i>)	1	3	3	3	10
Halmbitar	10	1		2	13

Figur 9. Sammanställning av arter funna vid arkeobotanisk analys av anläggningar

platsen använts under en längre tid. I de undersökta anläggningarna saknas spår efter stallning av djur. De analyserade stolphålen ingår troligen i olika slags bostadskonstruktioner. De tre huskonstruktioner som beskrivits har troligen inte varit funktionsindelade.

I anslutning till dessa boplotsaktiviteter finns områden med gödslad odlingsmark. Odlingen har inte varit särskilt hårt gödslad.

Mycket i materialet avviker från tidigare analyser av denna period, främst växtmaterialet men också husen. Skillnaderna mot de romartida lämningarna vid Mören (se Engelmark och Olofsson 1999) till exempel, är markanta. Växtsammansättningen har sin motsvarighet på Gotland i Vallhagar, men är i övrigt inte noterad i Sverige. Dels håller man kvar odlingen

av emmer och dels har man introducerat rågen tidigare än eljest i Sverige. Den ovanligt rika förekomsten av cerealia i stolphålen, avsaknaden av foderväxter och en ogrässammansättning som antyder en begränsad åkergödsling indikerar en ekonomi som i mycket högre grad än på andra håll är baserad på sädesodling framför boskapsskötsel.

I södra delen av undersökningsområdet finns indikationer på ytterligare en aktivitetsyta, dels i form av markkemiska analyser och dels i form av två härdar och ett stolphål, vilka dateras till yngre bronsålder-föromersk järnålder. Detta skulle kunna vara en del av en boplots som hör till järnframställningsplatsen som ligger strax söder om undersökningsområdet (Engelmark och Olofsson 2000).

Figur 10. Rensning av moränområdet. Foto från norr av Rolf Lind, Kalmar läns museum.

Kulturhistorisk tolkning

Husens konstruktion och funktion

Åtminstone två av husen på det aktuella området har varit treskeppiga långhus. Det tredje har antingen också varit ett sådant, som i så fall fortsätter under schaktkanten i väster, men sannolikt har det varit ett så kallat fyrstolpshus. De båda säkra långhusen har varit av ganska likartad konstruktion så tillvida att de båda haft smala mittskepp, 1,2-2,1 m, vilket troligen innebär att de varit underbalanserade, det vill säga att den största delen av taktyngden vilat på väggarna. Det går inte säkert att avgöra hur stor del av husets sammanlagda bredd som mittskeppet upptar, eftersom spår av väggarna i stort sett saknas. Men om man jämför med det bättre bevarade hus 1 i Skällby, torde det vara ungefär 40 procent.

I hus 2 finns eventuellt spår av en ingång som markeras av två stolphål på norra långsidan. Den mindre byggnaden, hus 1, saknar däremot helt spår av ingång, detsamma gäller hus 3. Husen ligger orienterade i olika riktningar, hus 1 i nordsyd, hus 2 i ostnordostvästsydväst och hus 3 i östväst.

Redan under yngre bronsålder började gårdarna allmänt att bli funktionsuppdelade. Det blev än tydligare under äldre järnålder. Gårdarna bestod då av ett större hus som kunde vara uppdelat i en boningsdel och en fädel. På gården fanns ofta också en eller ett par mindre ekonomibyggnader. Den uppodlade marken låg i direkt anslutning till gården. I utkanterna av själva gårdstunet har det oftast legat områden med härdar.

Vad gäller huskonstruktionerna kan man säga att de regionala variationerna var större under äldre järnålder än under yngre bronsålder. Inom regionerna var å andra sidan hustyperna oftast mycket likartade, vilket tyder på en utpräglad traditionsbundenhet under perioden. Jämfört med bronsålder kan man generellt säga att dimensionerna på husen blev mindre. De blev kortare och bredden på mittskeppet minskade, så att taktyngden alltmer kom att vila på väggarna i stället för på de takbärande stolparna. Antalet stolpar blev färre och avstånden mellan dem ökade. I de fall där huset varit uppdelat har en ingångsdel skiljt människor från djur. Att man börjar ställa sin boskap brukar

förklaras med att man lättare vill kunna samla in gödsel. En annan förklaring är att man har velat försäkra sig om att åtminstone en del av boskapshjorden överlever bistra vintrar och att man därför stallat avelsdjuren. I publikationen *Spiralens öga* har Camilla Årlin skrivit en artikel som behandlar "husstallets" uppkomst. Hon menar att det inte hänger ihop med behovet att samla in gödsel, eftersom stallningen uppstår tidigare än gödslingen. Samma sak gäller klimatförändring, stallen kommer före. Hon menar att stallningen delvis kan vara ideologiskt betingad. Djuren kommer att få ökad betydelse under bronsålder, vilket bland annat kan ses genom den rituella roll de får. Stallen skulle alltså ha uppkommit som en manifestation av djurens ökade status (Årlin 1999, s 294ff).

När det gäller husen i Gunnarstorp tyder den ojämna stolpsättningen på att byggnaderna varit rumsuppdelade, men den miljöarkeologiska analysen indikerar snarare att så inte varit fallet.

Vad gäller husens funktion visade den miljöarkeologiska analysen att alla tre fungerat som boningshus. Resultatet var något oväntat eftersom gårdsstrukturen snarare indikerade ett större långhus med två mindre ekonomibyggnader. Analysen var dock så entydig att det inte finns någon anledning att ifrågasätta resultaten.

I hus tre fanns en anläggning men ett ovanligt stort främateriell. Detta skulle kunna antyda att man använt huset delvis för förvaring av spannmål. Att det inte enbart varit ett spannmålmagasin visar bland annat den höga fosfathalten. Möjligen har byggnaden ändrat funktion någon gång under gårdens användningstid. En annan möjlighet är att fröerna avsiktligt deponerats i anläggningen som en form av husoffer, men det är mindre sannolikt.

Hade inte husen genomgått en miljöarkeologisk funktionsanalys hade tolkningarna antagligen sett avsevärt annorlunda ut. Det större huset hade då varit boningshuset, där bostadsdelen legat i väster och fähuset i öster, där stolpsättningen var tätare. Det kortare huset hade tolkats som en förrådsbyggnad och fyrstolpskonstruktionen som en stacklada eller ett spannmålmagasin.

Man bör då fråga sig om innehållet i stolphålen kan tänkas härröra från äldre eller yngre aktiviteter på platsen. Den äldre bopplatsen tycks ha legat längre söder ut och även om det finns ett par tidigare dateringar i kärnområdet, är den övervägande delen av dateringarna entydigt romersk järnålder. I frömaterialen från stolphålen fanns råg, vilket är mycket tidigt redan med en datering till romersk järnålder och det är knappast sannolikt att man odlat råg ännu tidigare. En rågkärna ¹⁴C-daterades för övrigt till just romersk järnålder. Inblandning från senare bosättning är helt utesluten, eftersom bopplatsen övergavs senast under folkvandringstid. Området har sedan inte tagits i bruk igen förrän i sen tid.

Vi måste alltså acceptera att innehållet i stolphålen faktiskt representerar husens användningstid och att funktionsanalysen är korrekt.

Fyrstolpshus brukar så gott som aldrig tolkas som boningshus, men det finns inget som säger att en del av dem faktiskt kan ha haft den funktionen. Det lilla huset vid Gunnarstorp har upptagit en yta på mist 15 m² och det är inte alltför litet.

Gårdens organisation

Trots det stora antalet anläggningar som undersöktes och trots att boplatstyten är ganska väl avgränsad, är det bara en del av gården som lyfts fram i ljuset. De stora områden man haft för bete och odling är nästan helt osynliga i vårt material. Den miljöarkeologiska analysen visar att det funnits ett område ca 50 m öster om bopplatsen som uppvisar spår av gödslad odling. Det kan vara där gårdens odlingsmark legat, men det går inte att säga säkert.

Alla tre husen på gården har fungerat som boningshus. Har man stallat djuren har det inte skett i de undersökta husens omedelbara närhet. Att vi inte har några tecken på stallning beror antagligen på att djurhållning inte varit en speciellt viktig del av näringsfånget. Man har troligen i hög grad förlitat sig på odling av spannmål. Att åkrarna tycks ha varit svagt gödslade stärker också hypotesen att boskapen inte intagit en särskilt central position på gården.

I anslutning till husen påträffades flera rester av hägnader. Det går egentligen inte att avgöra säkert om de varit samtida med husen, men det finns vissa indikationer på att så är fallet. Frågan är då vad dessa hägnader representerar. Det är inte särskilt vanligt att man påträffar mer än mycket vaga rester av hägnader på boplatser från äldre järnålder och i de fall de finns är de ofta inte förklarade. I vårt fall skulle man kunna tänka sig att vissa av dem utgör rester av fägator, men eftersom djur inte tycks ha hållits i an-

slutning till husen är det kanske inte särskilt troligt. De hägnar inte heller in bopplatsen. Troligen har de i stället varit till för att avgränsa odlingsytor, för att se till att djuren inte trampade ner grödorna. Åtminstone en av hägnaderna kan ha använts som fälla för någon typ av boskap.

I utkanterna av gårdsplanen har man ägnat sig åt eldfängd verksamhet, vilket alla de härdar som ligger där tyder på. Man har sannolikt placerat dem en bit ifrån husen för att minimera risken för eldsvådor.

Ensamgårdar har under äldre järnålder, åtminstone i vissa regioner, varit sammanhållna av ett medandra gårdar gemensamt system av fägator och hägnader. I Östergötland har man kunnat se att gårdarna vanligen ligger på ett avstånd av ca 500-600 m från varandra. Gårdarna tycks ha flyttat inom ett begränsat territorium (Larsson 1997, s 59). Bosättningen vid Gunnarstorp har antagligen varit av karaktären ensamgård, men det har inte gått att se huruvida den ingått i ett större system.

Gårdens förhållande till järnframställningsplatsen

Bara ett par hundra meter söder om bopplatsen ligger den järnframställningsplats som undersöktes under samma säsong. Eftersom dateringarna efter utredning och förundersökning gav vid handen att de båda platserna var samtida, var det naturligt att tänka sig ett samband mellan dem. Hypotesen var att det var gårdens befolkning som gjorde järnet och att samma människor sedan blivit begravda på det närbelägna gravfältet.

Förutom vaga indicier på att primärsmide kan ha skett på järnframställningsplatsen fanns det inget som tydde på någon omfattande smidesverksamhet i dess omedelbara närhet. Vi antog därför att smidet antagligen ägt rum på gården och att detta borde visa sig i förekomst av smidesanläggningar eller åtminstone smidesslagg. Nu hittade vi ingenting som tyder på att smidet skett på bopplatsen. Det kunde förklaras på olika sätt: smidesverksamheten har bedrivits vid gården men på de ytor som vi inte kunnat undersöka; smidet har skett någon annanstans; bopplatsen och järnframställningsplatsen har inget med varandra att göra. Den sist nämnda hypotesen var den som skulle visa sig vara korrekt. Frågan är då var gården som hör till järnframställningsplatsen har varit belägen. Det synes inte alltför orimligt att anta att den faktiskt ligger i närheten av vår boplat. Det som tyder på detta är förekomsten av anläggningar som har daterats till förromersk järnålder. Ett möjligt område kan vara ytorna i anslutning till de södra delarna av

Figur 11. Ugnen på den närbelägna järnframställningsplatsen. Foto: Robin Olsson

undersökningsområdet, där anläggningarna genomgående hade tidigare dateringar än i kärnområdet. Den markkemiska analysen visade också att det fanns höga värden i området. Nordost om undersökningsytan fanns ett område som uppvisade höga MS värden. MS värdena förhöjs i områden med koppling till upphettning och det är inte omöjligt att detta skulle kunna sättas i samband med smidesverksamhet, men utan vidare undersökningar är det omöjligt att bevisa.

Ett annat område som skulle kunna tänkas vara ett bra läge för en boplats är området strax söder om gravfältet, som nu är åker. Området blev inte uppodlat förrän på 1800-talet och utgjorde innan dess en fortsättning på gravfältet (Pontén 1999 s 5). Ett bra boplatsläge finns i samma åker, strax nedanför den höjdrygg som gravarna legat på.

En ganska tydlig koppling finns mellan gravfältet och järnframställningsplatsen. I en av gravarna, en fyrsidig stensättning, har slag lagts ned som gravgåva och det skulle kunna tyda på att den gravlagde på något sätt varit sysselsatt med järnframställning.

Figur 12. En av de undersökta gravarna på gravfältet öster om boplatsen. Foto: Malin Gustafsson

Det finns också en tydlig koppling mellan vår boplats och gravfältet. Antagligen är graven med de romerska importföremålen och boplatsen ungefär samtida. Man får räkna med att föremålen varit i cirkulation ett tag innan de deponerades i graven. Det är sannolikt så att gravfältet använts både under förromersk järnålder och under romersk järnålder.

Gården i ett större sammanhang

I undersökningsplanen angavs att boplatsen skulle behandlas i ett vidare perspektiv där gårdarnas inbördes förhållande och hur bebyggelsen flyttat sig i landskapet redovisas. Ett större boplatsmaterial krävs för att kunna vidga analysen ytterligare. För att se om det finns några generella mönster för hur gårdarna varit organiserade i Möre är det viktigt att alla boplatser som undersökts inom projektet utvärderas tillsammans med tidigare undersökningar av boplatser.

En analys av gårdarnas inbördes förhållande innebär att man måste studera fornlämningsbilden som helhet. För att se om Möres bebyggelse skiljer sig från andra regioner, krävs en högre grad av jämförelser. Relevanta områden att jämföra med skulle kunna vara Öland, där både husgrunder och stensträngssystem finns och Skåne med sina storskaliga och i många fall ganska ingående undersökningar.

Gården har uppenbarligen avvecklats helt i slutet av den romerska järnåldern. Varför har detta skett? Under perioden kan man se att många gårdar övergivits. Det behöver inte betyda att antalet gårdar minskat, de kan lika gärna ha flyttat. I de östra delarna av Sverige kan man dock tydligt märka en nedgångsperiod, pollendiagrammen visar en klar minskning av betestrycket under perioden 400-600 e Kr. De gårdar som har övergivits har framför allt varit de som legat i perifera lägen och på sämre jordar (Pedersen och Widgren, 1998, s 309-311). Det är antagligen i ljuset av detta man skall se övergivandet av också vår gård.

Jämfört med samtida gårdar som undersökts i Möre framstår Gunnarstorpslokalen som något av en särling. Varken i Mören (Alexandersson et al 2000) eller i Skällby finns det några belägg för att man odlat råg under perioden. På Mörenboplatsen har det inte gått att belägga stallning av djur, men i Skällby har det ena huset varit uppdelat med en bostadsdel och ett fähus. Byggnadernas konstruktion tycks vara likartad på alla tre platserna. Bilden av den äldre järnålderns gårdar i Möre är sålunda något splittrad, det tycks inte finnas någon gemensam idé om hur gårdarna organiserats, även om husens gemensamma konstruktionsidé tyder på att det funnits någon sammanlänkande faktor.

Utvärdering

Metoden med avbaning av hela området fungerade bra eftersom det tillät en överblick av de komponenter som utgjorde boplatsen. Överblicken utgör i sin tur närmast en förutsättning för en analys av boplatsens inre struktur.

Undersökningen utfördes under en olämplig tidpunkt på året. Det inverkade menligt på framför allt fotodokumentationen och innebar dessutom att vissa anläggningar förblev outgrävda på grund av tjälen. Det har inte i någon större utsträckning medfört att resultatet av grävningen blev sämre, men det är olämpligt att genomföra större undersökningar vid denna årstid eftersom arbetet går långsammare och personalen plågas av kylan.

Redan före slutundersökningen visste vi att boplatsens bevaringsförhållanden på grund av plöjning var mindre goda. Trots det räknade vi med att den var så pass bevarad att den skulle tillåta vissa analyser. Sedan förundersökningen hade fornlämningen blivit än mer sönderplöjd. Det märktes på så sätt att en del

hårdar som fanns i förundersökningsschakten helt försvunnit vid slutundersökningen. Sannolikt bidrog våra schakt till förstörelsen, eftersom traktorerna troligen sjunkit ned djupare i dessa, även om vi försökte se till att jorden packades ihop ordentligt när schakten fylldes igen.

Trots allt fanns en stor mängd anläggningar bevarade, även om de på sina ställen var ganska grunda. Det var i de sandiga partierna de var som grundast. Också det torde höra ihop med att jordbruksredskapen sjunker ned djupare i löst underlag. Antalet anläggningar vi hittade stämde på det hela taget mycket väl överens med det antal vi räknade med skulle finnas.

Vi var också på det klara med att vi inte kunde förvänta oss några kulturlager. Detta stämde väl överens med verkligheten. Vi hade inte förväntat oss att hitta särskilt många anläggningar i moränen. Under förundersökningen tycktes den större delen av anläggningarna vara lokaliserade till sanden. Det visade sig inte stämma helt. I de moränpartier där schakt

Figur 13. Översikt av boplatsen efter avbaning men innan snöfall. Foto: Rolf Lind, Kalmar läns museum.

drogs under förundersökningen var det mycket riktigt glest, men i andra moränområden fanns ett stort antal anläggningar. Det var ganska förvånande att husen uteslutande låg i moränen, vi hade snarare trott att man skulle ha utnyttjat sanden för detta ändamål, som man exempelvis gjort i Övraby. Där återfanns bara härdar i moränen, medan sanden utnyttjats intensivt för allehanda byggnation (Gustafsson 1996).

Att de hus vi hittade i stort sett saknade spår av väggar var på intet sätt överraskande. Det är ett vanligt förhållande vid boplatsundersökningar i åkermark, vilket beror på att stolphålen efter de grundare väggstolparna odlats bort.

Boplatsen bjöd trots allt på ett par överraskningar. Vi hade förväntat oss att ¹⁴C-analysen skulle bekräfta

Figur 14. Jenny Sundström gräver en anläggning i snö. Foto: Malin Gustafsson

vårt antagande om att boplatsen varit i bruk huvudsakligen under förromersk järnålder. I stället visade sig tyngdpunkten ligga i yngre romersk järnålder. Dateringen från förundersökningen bygger i princip helt och hållet på två analyserade kolprover. Den ena dateringen låg i förromersk-romersk järnålder och den andra i yngre bronsålder-förromersk järnålder. De möttes så att säga i förromersk tid. Närheten till järnframställningsplatsen från samma tid stärkte också dateringen. Allmänt kan man säga att två prover inte utgör ett tillräckligt dateringsunderlag.

En annan överraskning var resultaten av den miljöarkeologiska analysen som visade att samtliga hus använts som boningshus. Innan dessa resultat inkom verkade gården stämma väl överens med den gängse bilden av en gård från äldre järnålder med ett längre boningshus och ett par mindre ekonomibygnader. Vi hade också förväntat oss att hitta tecken på stallning, vilket inte blev fallet. Inte heller hade vi förväntat oss ett så rikt arkeobotaniskt material eller att det skulle visa sig vara så unikt som det faktiskt var för regionen. Överlag kommer resultaten av den miljöarkeologiska analysen att vara ytterst värdefull för en fortsatt diskussion om gårdarna under äldre järnålder, både vad avser gårdarnas organisation, husens funktion och periodens odlingshistoria.

Undersökningen har visat att trots att boplatsen var störd av hård markanvändning så blev resultatet över förväntan, speciellt avseende det arkeobotaniska materialet. Det finns alltså all anledning att även i fortsättningen undersöka till synes dåligt bevarade fornlämningar.

Summary

Due to rebuilding of the E 22 highway between Hossmo and Söderåkra, archaeologists from the Museum of Kalmar County, during the late autumn of 1998, investigated a settlement site at Gunnarstorp, Söderåkra parish, in the South of Kalmar County.

A preliminary excavation, carried out in 1995, revealed a number of features from a prehistoric settlement dating from the early Iron Age. The large amount of features indicated that the settlement had been intensively used. The area was heavily cultivated, leaving no traces of buried soils or cultural stratigraphy.

The excavated area was situated on flat, cultivated land, sloping toward the West. To the North and South the area was delimited by small expanses of forested land. The dominating sub-soil consisted of sand, with small areas of moraine. The excavated area covered about 7 000 m².

Söderåkra parish is rich in ancient monuments from all prehistoric periods. A gravefield was situated 100 meters East of the settlement and this was partly excavated in 1998 and 1999. The gravefield had been in use during the early Iron Age. Some 200 meters South of the settlement was a large iron production site of Eket. This was also investigated in 1998 and dated from the Pre-Roman Iron Age.

Full excavation of the site of Gunnarstorp revealed a settlement from the later part of the Roman Iron Age. Three houses were found. House 1 was a relatively small building, 6,5 m long and constructed on three post-pairs. At a 90-degree angle to house 1, was the larger structure; house 2. It was 17 meters long and constructed on six post-pairs. The last house, house 3, was a smaller four-post structure and located just north-west and aligned along the same orientation as house 2. Due to the heavy cultivation of the site, almost no traces of the walls were preserved.

All together 600 features were investigated; a large part of them could be defined as postholes. Many of the postholes not connected to any of the three houses, belonged to the remains of seven fences. These were located East and Southeast of the houses. Hearths were found both to the North and the South of the buildings, but no evidence of hearths in the houses or

close to them could be found. The finds from the postholes were few and consisted primarily of burned clay. Small amounts of pottery were found, the majority in a refuse-pit dating from the Pre-Roman Iron Age.

The environmental analysis indicated that all three houses had been used as dwelling houses. This is a somewhat surprising result, especially in the case of the four-post structure, although not entirely improbable. It was further shown that no part of the buildings had been used as stables. The cattle had probably been out all year round and driven into pens at nighttime. One of the investigated fences could have been used for this purpose.

Large quantities of cereal and other seed types were found in the postholes and the composition of the seeds was very remarkable. Early wheat existed alongside both barley and rye. The early wheat is a type of cereal that should already have been abandoned at the time of the settlement and rye does not usually show up until late Iron Age. The amount of rye in the material clearly shows that rye was indeed cultivated on the site. Both wheat and rye were radiocarbon dated, with very similar results. The particular composition of seeds at the Gunnarstorp settlement is very interesting and there exists only one other comparable assemblage in Sweden, from the site of Vallhagar on Gotland.

The features in the southern part of the investigated area have somewhat earlier radiocarbon dates than those at the centre. This is probably part of the settlement belonging to the Pre-Roman Iron Age iron production site. The settlement has later moved a bit to the North during the Roman Iron Age. The settlement was permanently abandoned in the late Roman Iron Age or early Migration period. The area was apparently not used again until modern times, probably the 18th century, when the land was ploughed up and used as farm land.

Compared to contemporary farmsteads in Møre, the Gunnarstorp farm appears to be special, primarily because of the early cultivation of rye and the absence of cattle in any of the buildings. The excavation results will be an important part in further studies of the early Iron Age farms and settlements in Møre.

REFERENSER

Alexandersson, Kenneth, Andersson, Charlotte, Nilsson, Nicholas, Pedersen, Ellen Anne, Engelmark, Roger & Olofsson, Johan. In print. Mören. Ett boplatsoområde från sten- och järnålder. *E22 projektet, rapport. Kalmar läns museum. Kalmar.*

Eklund, Susanna, Lloyd-Smith, Lindsay & Pedersen, Ellen Anne. 2000. Skällby. En gård från järnålder/folkvandringstid. Fossil åkermark och röjningsrösen. *E22-projektet, rapport 2000:7. Kalmar läns museum. Kalmar*

Engelmark, Roger och Olofsson, Johan 2000. Miljöarkeologisk undersökning av delsträcka 1, delområde 8, Söderåkra sn, RAÄ 298, Kalmar län. Rapport miljöarkeologiska laboratoriet, institutionen för arkeologi och samiska studier. Umeå universitet.

Engman, Fredrik 1998. Kulturhistorisk analys av Mörenområdet samt område berört av nybyggnad av Europaväg 22. KLM rapport.

Ferm, O., Rahmqvist S. och Thor, L. 1987. Det medeltida Sverige. Band 4 Småland: 1 Möre: Norra och Södra Möre, Kalmar stad. Stockholm.

Gustafsson, Malin 1996. Övrabyboplatsen. Fornlämning 317, Söderåkra sn, Torsås kn, Småland. Arkeologisk undersökning 1994. KLM rapport 1996:6

Gustafsson, Malin och Källström, Liselotte 1996. På väg genom Möres forntid. Arkeologisk utredning och förundersökning inför väg E 22, delen Påboda - Glasholm. KLM rapport 1996:2. Kalmar.

Gustafsson, Stefan och Eliasson, Laila 1992. Rapport över arkeologisk förundersökning på fastigheterna Söderåkra 2:2 och Kroka 3:5, 5:2, 5:4, 5:5 i Söderåkra sn, Småland. KLM rapport.

Larsson, Mats 1997. Under tak. Från jägarens hydda till vikingens långhus i Sydsverige. Bebyggelsehistorisk tidskrift nr 33.

Olausson, Michael 1997. Hus och tomt i Uppland och Södermanland under yngre bronsålder och äldre järnålder. Bebyggelsehistorisk tidskrift nr 33.

Persson, Hans 1993. Stenåldersboplatsen i Brod, Söderåkra socken. Kalmar län 1993. Årsbok för kulturhistoria och hembygdsvärd. Kalmar.

Pedersen, Ellen Anne och Widgren, Mats 1998. Jordbrukets första femtusen år.

Pontén, Jacob 1999. Gravfältet i Hästhagen. KLM rapport.

Rahmqvist, Per 1997. Inte bara väggar. Analys av bränd lera från järnåldern. Umeå.

Stenald, Stig 1989. *Järnåldersbebyggelsen i Möre med utgångspunkt från de fasta fornlämningarna. C-uppsats.* Stencil.

Årlin, Camilla 1999. *Om "husstallets" uppkomst och betydelse under bronsåldern ur ett sydkandinaviskt perspektiv.* I: Spiralens öga. Red: Michael Olausson. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 25. Stockholm.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 220-1618-97

Kalmar läns museums dnr: 33-749-98

Delområde: 1:8

Landskap: Småland

Kommun: Torsås

Socken: Söderåkra

Fornlämning: Raä 298

Fastighet: Gunnarstorp 5:21

Ekonomiska kartan: 4G 1d Söderåkra

Koordinater: X=6259300, Y=1517280

M ö h: 15-18

Koordinatsystem: Rikets

Höjdsystem: Rikets

Undersökt yta: 7 000 m²

Tidsperiod: 981026-981204

Ansvarig grävledare:

Malin Gustafsson

Övrig arkeologisk personal:

Mats Blohmé, Catarina Karlsson, Kristina Nilsson,
Robin Olsson, Johan Olofsson, Jenny Sundström

Uppdragsgivare: Vägverket, Region Sydöst

Sv/vit negativ nr: E74053:1-16

Dia nr: Au 99:1-24

Fynd nr: KLM 39186:1-81

I väntan på fyndfördelning förvaras fynden i Kalmar läns museums magasin under KLM-nummer. Fynden finns registrerade dels i databas och dels i manuellt lappkortsystem efter socken.

Prover:

¹⁴C-analyserna har utförts av Göran Possnert, Ångströmlaboratoriet, Uppsala. Vedartsanalysen har utförts av Erik Danielsson, Vedlab. Den osteologiska analysen har utförts av Ylva Bäckström.

Ritningar:

Alla fältritningar förvaras på KLM. Ritningarna har digitaliserats i AutoCAD och finns i databas. Undersökta anläggningar är ritade i skala 1:20.

Inmätning:

Schakt, anläggningar, meterrutor, kulturlager, diken och andra störningar är inmätta med Geodimeter. Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem 2,5 gon V.

Fotomaterial:

Diabilder och svart-vita negativ finns arkiverade på KLM under respektive nummer.

BILAGOR

1. Fyndlistor s 34
2. Anläggningslistor s 36
3. Analyserade kolprover s 63
4. Schaktplan s 64

FYNDLISTA

Fyndnr	Sakord	Material	Antal	Vikt	Anläggning nr	Anläggningstyp
1	Lerklining	Lera		570,9	30	Stolphål
2	Bränd lera	Lera		40,7	30	Stolphål
3	Lerklining	Lera		532,9	31	Stolphål
4	Bränd lera	Lera		44	31	Stolphål
5	Lerklining	Lera		211,6	636	Stolphål
6	Bränd lera	Lera		29,1	636	Stolphål
7	Lerklining	Lera		92,8	38	Stolphål
8	Lerklining	Lera		143,4	466	Stolphål
9	Lerklining	Lera		104	413	Stolphål
10	Lerklining	Lera		9,1	36	Nedgrävning
11	Lerklining	Lera		31,6	129	Stolphål
12	Lerklining	Lera		6,1	482	Nedgrävning
13	Lerklining	Lera		0,7	20	Nedgrävning
14	Lerklining	Lera		3	108	Nedgrävning
15	Lerklining	Lera		5,7	429	Nedgrävning
16	Lerklining	Lera		0,7	82	Nedgrävning
17	Bränd lera	Lera		2,4	142	Nedgrävning
18	Lerklining	Lera		18,6	514	Nedgrävning
19	Bränd Lera	Lera		3,2	514	Nedgrävning
20	Bränt ben	Ben	1	0,1	514	Nedgrävning
21	Bränd lera	Lera		0,6	417	Stolphål
22	Lerklining	Lera	1	4,2	367	Nedgrävning
23	Kärl	Keramik	1	2,4	367	Nedgrävning
24	Bränt ben	Ben	1	0,1	367	Nedgrävning
25	Lerklining	Lera		5,9	479	Stolphål?
26	Bränd lera	Lera		3,1	479	Stolphål
27	Lerklining	Lera		0,9	481	Stolphål
28	Lerklining	Lera		10,3	412	Stolphål
29	Lerklining	Lera		8,2	414	Stolphål
30	Kärl	Keramik	18	19,2	501	Nedgrävning
31	Bränt ben	Ben	2	0,8	501	Nedgrävning
32	Kärl	Keramik	8	3,9	501	Nedgrävning
33	Lerklining	Lera		13,1	432	Stolphål
34	Kärl	Keramik	1	9,7	432	Stolphål
35	Lerklining	Lera		22,3	468	Stolphål
36	Bränd lera	Lera		2,2	468	Stolphål
37	Lerklining	Lera		14,8	129	Stolphål
38	Kärl	Keramik	20	19,6	339	Avfallsgrop?
39	Bränd lera	Lera		43,7	339	Avfallsgrop?
40	Bränt ben	Ben	2	0,3	339	Avfallsgrop?
41	Eldslagningsflinta	Flinta	1	2,4	301	Nedgrävning
42	Bränt ben	Ben	1	0,2	31	Stolphål
43	Bränt ben	Ben	1	0,1	480	Nedgrävning
44	Lerklining	Lera	1	12,6		Lösfynd
45	Kärl	Keramik	1	5,7	481	Stolphål
46	Lerklining	Lera		289,4	466	Stolphål
47	Bränd lera	Lera		11,6	466	Stolphål
48	Bränt ben	Ben	6	4,6	466	Stolphål
49	Kärl	Keramik	1	3	526	Nedgrävning
50	Kärl	Keramik	20	18,3	464	Stolphål
51	Kärl	Keramik	3	1,6	426	Nedgrävning
52	Kärl	Keramik	1	3,4	249	Nedgrävning
53	Kärl	Keramik	1	1,7	249	Nedgrävning
54	Bränt ben	Ben	20	3,1	252	Avfallsgrop
55	Tand	Ben	3	0,5	252	Avfallsgrop

FYNDLISTA, FORTS

Fyndnr	Sakord	Material	Antal	Vikt	Anläggning nr	Anläggningstyp
56	Kärl	Keramik	2	13,5	252	Avfallsgrop
57	Bränt ben	Ben	2	0,3	252	Avfallsgrop
58	Kärl	Keramik	2	7,9	252	Avfallsgrop
59	Kärl	Keramik	1	10,7	252	Avfallsgrop
60	Kärl	Keramik	1	19	252	Avfallsgrop
61	Kärl	Keramik	1	15,5	252	Avfallsgrop
62	Kärl	Keramik	1	13,1	252	Avfallsgrop
63	Kärl	Keramik	1	7	252	Avfallsgrop
64	Kärl	Keramik	1	8,7	252	Avfallsgrop
65	Kärl	Keramik	1	12,3	252	Avfallsgrop
66	Kärl	Keramik	1	9,8	252	Avfallsgrop
67	Kärl	Keramik	1	8,9	252	Avfallsgrop
68	Kärl	Keramik	1	16,5	252	Avfallsgrop
69	Kärl	Keramik	1	14,3	252	Avfallsgrop
70	Kärl	Keramik	1	17,5	252	Avfallsgrop
71	Kärl	Keramik	1	4,1	252	Avfallsgrop
72	Kärl	Keramik	1	7,5	252	Avfallsgrop
73	Kärl	Keramik	2	40,1	252	Avfallsgrop
74	Kärl	Keramik	1	34,5	252	Avfallsgrop
75	Kärl	Keramik	1	31,1	252	Avfallsgrop
76	Kärl	Keramik	1	34,1	252	Avfallsgrop
77	Kärl	Keramik	1	26,5	252	Avfallsgrop
78	Kärl	Keramik	10	26,8	252	Avfallsgrop
79	Lerklining	Lera	6	57,3	252	Avfallsgrop
80	Kärl	Keramik	1	35,6	252	Avfallsgrop
81	Kärl	Keramik	1	6,7	413	Stolphål

ANLÄGGNINGAR

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
1	Nedgrävning	0,3	0,2	0,14	Oval	U-formad	Rödbrun sand	Nedgrävd i steril sand.
2	Härd	0,6	0,35	0,08	Avlångt oval. Kolstänk	Flack skålformad	Mörkt brunröd sand med något sotinslag	Sönderplöjd. Nedgrävd i steril sand
3	Mörkfärgning	1	0,55	0,05	Oval	Flack	Sotig sand	Järnutfällning underst. Nedgrävd i steril sand.
4	Mörkfärgning	0,2	0,2	0,05	Rund	Skålformad	Mörkt brunröd sand med kraftigt sotinslag	Nedgrävd i steril morän
5	Utgår							Matjordsrest
6	Stolphål	0,15	0,15	0,16	Rund	U-formad	Rödbrun sand med sotfläck centralt	Nedgrävd i steril morän.
7	Härd	1,1	0,9	0,12	Avlångt oval	Oregelbunden	Kraftigt sotlager	
8	Utgår							Matjordsrest
9	Nedgrävning	0,24	0,16	0,08	Oval	Flack	Gråbrun, något humös sand. Sten (0,1 m) i A. södra del.	Nedgrävd i fin sand
10	Stolphål	0,3	0,2	0,3	Oval	U-formad	Något sotig sand, spridd småsten.	Nedgrävd i steril sand
11	Härd	1,05	0,9	0,08	Närmast oval, skärvig sten (0,05-0,10 m)	Skålformad	Mörkt brunröd sand med inslag av sot. Mellangrå i mitten av A	
12	Härd	1	0,97	0,11	Närmast rund. Skärvig sten	Flackt skålformad	Svart sotig sand.	Järnut-fällningar under A. Nedgrävd i steril sand.
13	Sotfläck	0,6	0,55	0,1	Närmast rund	Skålformad med halvt brätte	Sot med inslag av gråröd sand.	Nedgrävd i steril sand
14	Utgår							Möjligen rest av sönderplöjd härd
15	Nedgrävning	0,5	0,5	0,18	Rund, humös. Ser recent ut.	Oregelbundet skålformad	Mycket humös silt i toppen, i övrigt ljust gråbrun sand.	Ca 0,1 m stor sten i mitten av A
16	Utgår							Ytlig sotfläck
17	Härd	0,8	0,6	0,08	Oval, sot, skärvsten och skörbränd sten i ytan.	Flack Skålformad	Sotig sand, rikligt med kol. Skärvsten främst i mitten av A	
18	Nedgrävning	0,55	0,27	0,08	Oval, sot i ytan	med halvt brätte	Sotblandad sand	
19	Nedgrävning	0,35	0,35	0,08	Närmast rund	Skålformad	Sotblandad brunröd sand.	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
20	Nedgrävning	0,85	0,85	0,2	Närmast rund, sot/kol och bränd lera i ytan	Lutande sidor, plan botten	Mörkt brunröd sand, enstaka bränd lera, rikligt med sten/grus	
21	Utgår							Färgning runt sten
22	Mörkfärgning	0,18	0,18		Rund. Mörbrun sand			Ej grävd. Endast dokumenterad i plan.
23	Stolphål	0,2	0,2	0,14	Rund, sot och rikligt med kol i ytan	U-formad	Något sotig sand, kol i mitten i ytan, ca 0,06 m djupt	
24	Härd	0,8	0,8	0,12	Rund. Skärvsten, sot och kol i ytan	Flack	Sotig sand, kol främst i botten och i Ö. Skärvsten.	
25	Härd	1	1	0,12	Rund, kol, sot och skärvsten i ytan	Flack	Kol och sot i hela A, förutom ett ljusare parti i N	
26	Härd	1,1	0,8	0,1	Oval, rikligt med sot kol och skärvsten	Oregelbunden	Sot, kol och enstaka skärvsten	
27	Härd?	0,5	0,5	0,08	Rund, sot och lite kol i ytan	Skålformad	Sotig sand. Större sten (0,1-0,2 m) i A.	
28	Härd	1,6	1,6	0,1	Rund, sotig, rikligt med skärvsten	Flack	Sotig sand, rikligt med kol. Skärvsten främst i mitten	
29	Nedgrävning	0,2	0,2	0,14	Rund, något diffus	U-formad	Gråbrun sand	
30	Stolphål	0,6	0,6	0,33	Rund, kol och rikligt med bränd lera i ytan	Närmast skålformad	Brunrå sand med sten, rikligt med bränd lera och lerklining	
31	Stolphål	0,7	0,6	0,3	Oval, rikligt med bränd lera i ytan. Sten, främst i mitten av A	U-formad	Något fet sotig sand, rikligt med bränd lera och lerklining	Stolphålet i Ö del av skålformad nedgrävning
32	Härd	0,9	0,6		Oval, sot och skärvsten i ytan	Raka sidor, plan botten	Sotig sand med inslag av skärvsten	
33	Härd	1,1	0,6	0,11	Oval, sot och skärvsten i ytan.	Något lutande sidor, plan botten	Sotig sand	
34	Stolphål?	0,2	0,2	0,08	Rund, något sot i ytan	Skålformad	Sotig gråbrun sand med inslag av sten	
35	Nedgrävning	0,45	0,38	0,11	Oval, bränd lera och någon sten i ytan	Skålformad	Brunrå sand med något inslag av bränd lera	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
36	Stolphål	0,4	0,4	0,18	Rund, bränd lera i ytan	Oregelbundet skålformad	Yttre nedgrävning med brungrå sand, inre med mörkare sand	Bränd lera i toppen av den inre nedgrävningen.
37	Utgår							Troligt stenlyft
38	Stolphål	0,52	0,52	0,36	Rund, bränd lera i ytan	Raka sidor, plan botten	Nedgrävning av brungrå sand med stolpfärgning av sotig sand	Bränd lera i stolpfärgningen. Sten i fyllningen.
39	Stolphål	0,5	0,5	0,38	Rund, sten och sot i ytan	U-formad	Brungrå sand, i mitten stolpfärgning, sotigare. Stenskott	
40	Utgår							Ytlig färgning
41	Stolphål?	0,3	0,3	0,1	Rund	Skålformad	Gråbrun sotig sand, sten i och utanför	
42	Utgår							Stenlyft
43	Stolphål	0,2	0,2	0,1	Rund	Skålformad	Gråbrun, något humös silt	
44	Stolphål	0,35	0,35	0,21	Närmast rund	U-formad	Mörkt brunröd sand, stenskott	
45	Stolphål	0,5	0,4	0,28	Något oval, sot i ytan	U-formad	Sotig silt, ljus sand främst i mitten. Sten i V.	
46	Stolphål	0,3	0,2	0,1	Oval, något sotig	Oregelbunden	Sotig sand	
47	Stolphål	0,25	0,25		Rund, något sotig	U-formad	Gråbrun sotig sand. Sten i botten	
48	Stolphål	0,3	0,3	0,24	Rund, mindre sten i ytan	Oregelbundet U-formad	Brungrå något sotig sand. Större sten i mitten.	
49	Stolphål	0,3	0,3	0,2	Rund, sten i mitten	U-formad	Sotig sand. Stenpackning i mitten	Något diffus i Ö
50	Utgår							Sorkbo
51	Stolphål	0,3	0,3	0,22	Rund, mindre sten i ytan	U-formad	Brungrå sand, något sotig, sten i mitten	
52	Stolphål	0,3	0,3	0,22	Rund, sten i ytan, varav en skörbränd	U-formad	Brungrå sotig sand, sten främst i Ö	
53	Stolphål	0,3	0,25	0,15	Närmast rund, sten i ytan	U-formad	Mörkt gråsvart sand	
54	Stolphål	0,44	0,44	0,09	Närmast rund, ett par stenar i ytan	Skålformad	Gråbrun grusig sand	
55	Stolphål	0,4	0,4	0,12	Rund	Skålformad	Mörkt brungrå sand i toppen, därunder rödbrun sand	Sot i botten

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
56	Stolphål	0,4	0,28	0,18	Oval	Oregelbundet skålformad	Rödbrun sand, stolpfärgning i mitten av mörkt brungrå sand	Sten i mitten
57	Pinnhål	0,15	0,1	0,2	Oval	U-formad med halvt brätte	Flammigt rödbrun sand	
58	Stolphål	0,7	0,55	0,1	Oval	Skålformad	Flammig brungrå till röd sand	
59	Stolphål	0,3	0,3	0,2	Rund, sot, kol och sten i ytan	U-formad med halvt brätte	Sotig sand, enstaka kol och sten	
60	Nedgrävning	0,55	0,55	0,2	Närmast rund	Oregelbunden	Mörkt rödbrun till gråsvart sand med sten	
61	Nedgrävning	1,3	0,6	0,32	Avlång, enstaka sten i ytan	U-formad med brätte	Brunröd till rödbrun sand med inslag av sten	
62	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Rund, sot i ytan	U-formad	Något sotig sand med inslag av sten i mitten av A	
63	Stolphål	0,2	0,2	0,22	Rund, sten i V	U-formad	Något sotig sand, sten i toppen i V	
64	Utgår							Ytlig sotfläck
65	Nedgrävning	0,8	0,8	0,1	Rund, sot och kol i ytan	Oregelbunden	Gråbrun sand, sot i V	
66	Nedgrävning	0,5	0,5	0,12	Rund, sot i ytan	Raka sidor, plan botten	Något sotig gråbrun sand med inslag av sten	
67	Kokgrop	0,8	0,6	0,3	Oval, rikligt med sten, sotig	Skålformad	Sotig sand, sten och enstaka kol	
68	Nedgrävning	0,2	0,2	0,12	Rund	Skålformad	Något sotig silt med inslag av sten	
69	Stolphål?	0,25	0,25	0,2	Rund, något sotig i ytan	U-formad	Något sotig sand, inslag av sten i botten	
70	Kokgrop	0,9	0,8	0,4	Oval, sot, kol och sten i ytan	En lutande och en rak sida, plan botten	Mörkt brunröd sand, kraftigt inslag av sot, inslag av sten	
71	Nedgrävning	0,75	0,5	0,15	Oval, grus i ytan	Skålformad	Brunröd sand	
72	Stolphål?	0,34	0,22	0,12	Oval, sten i S	Skålformad	Gråbrun sand, sten i S och N	
73	Stolphål	0,64	0,5	0,14	Oval	Skålformad	Sotig sand, sten i botten samt i V	
74	Pinnhål	0,32	0,18	0,14	Oval	U-formad	Sotig sand med inslag av mindre sten	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
75	Stolphål	0,6	0,35	0,15	Oregelbunden, sten i ytan	Oregelbunden	Mörkbrun till brunröd sand	Troligen två olika A, varav den ena möjligen stolphål
76	Stolphål	0,55	0,4	0,16	Oval	Skålformad	Mörkt brunröd sand	
77	Mörkfärgning	0,22	0,17	0,05	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
78	Nedgrävning	0,44	0,32	0,09	Oval	Skålformad med halvt brätte	Gråbrun sand	
79	Stolphål	0,38	0,3	0,21	Oval	U-formad	Brunrå sand. Nedgrävning i ena kanten med ljusare fyllning	
80	Stolphål	0,35	0,25	0,14	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
81	Nedgrävning	0,4	0,33	0,13	Oval, sten i ytan	Skålformad	Gråbrun sand	
82	Nedgrävning	1,4	0,9	0,32	Oval	Skålformad	Gråbrun sand med skärvsten, möjligt stolphål i ena änden	Något bränd lera
83	Pinnhål?	0,25	0,25	0,12	Rund	U-formad med halvt brätte	Något sotig sand	
84	Stolphål?	0,25	0,2	0,11	Oval	Skålformad	Brunrå sand med enstaka inslag av sot	
85	Stolphål	0,33	0,28	0,1	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
86	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
87	Stolphål	0,34	0,25	0,08	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
88	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
89	Stolphål?	0,32	0,23	0,1	Oval	Närmast U-formad	Gråbrun sand	
90	Stolphål	0,5	0,23	0,14	Avlång	Skålformad	Gråbrun sand	
91	Stolphål	0,3	0,25	0,1	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
92	Stolphål	0,3	0,25	0,09	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
93	Stolphål?	0,23	0,23	0,14	Rund	Skålformad	Sotig sand med rikligt med kol	
94	Stolphål	0,2	0,2	0,14	Rund	U-formad	Grå sand, något humös. Mindre sten i mitten av A	
95	Stolphål	0,3	0,3	0,21	Rund, sot i ytan	U-formad	Gråbrun silt, enstaka sten i botten och i V	
96	Stolphål?	0,4	0,4	0,14	Rund	U-formad med brätte	Sotig sand, sten i mitten av A	
97	Nedgrävning	0,8	0,6	0,16	Oval	Oregelbunden	Gråbrun, något humös sand, mindre sten i mitten av A	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
98	Nedgrävning	0,14	0,1	0,08	Oval	Närmast skålformad	Gråbrun sand	
99	Stolphål	0,29	0,2	0,29	Oregelbundet oval	U-formad	Brungrå sand med inslag av sten	
100	Stolphål	0,28	0,25	0,23	Oval, ngn sten i ytan	U-formad	Brungrå sand med någon enstaka sten	
101	Stolphål	0,42	0,25	0,28	Oregelbunden	U-formad med halvt brätte	Brungrå sand med inslag av sten	
102	Stolphål	0,24	0,2	0,2	Oval	Lutande sidor, plan botten	Brungrå sand	Lutande
103	Stolphål?	0,2	0,12	0,09	Oval	U-formad	Brungrå sand	
104	Stolphål?	0,14	0,1		Oval, lite kol i ytan			Tycks inte ha ritat den eller beskrivit den färdigt
105	Mörkfärgning	0,19	0,12	0,04	Oval		Gråbrun sand	Ej profilritad
106	Stolphål	0,28	0,26	0,26	Oval, någon sten i ytan	Oregelbundet U-formad	Gråbrun sand	
107	Stolphål	0,3	0,25	0,25	Oval, sten i ytan	U-formad	Brungrå sand med inslag av sten	
108	Nedgrävning	1,5	0,86	0,5	Oregelbunden, sot i ytan	Oregelbunden	Sotig sand, fläckvis humös med enstaka skärvsten	
109	Stolphål	0,2	0,2	0,2	Rund, något sotig	U-formad	Gråbrun sotig sand	
110	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
111	Utgår							Sorkbo
112	Stolphål	0,46	0,2	0,14	Oval, sot i ytan	Skålformad	Gråbrun sand, sot i toppen, 0,04 m	
113	Stolphål	0,5	0,3	0,16	Oregelbunden, sot och mindre sten i ytan	Lutande sidor, plan botten	Gråbrun ngt sotig sand, sten i mitten av A	
114	Stolphål?	0,25	0,25	0,09	Rund, sot och småsten i ytan	Skålformad	Sotig, något humös sand	
115	Stolphål	0,5	0,3	0,18	Oval, sot i ytan	U-formad	Sotig sand med rikligt med kol	
116	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Rund	Skålformad	Sotig sand med enstaka inslag av kol	
117	Stolphål	0,3	0,25	0,16	Oval, något sotig i ytan	U-formad	Sotig sand med enstaka inslag av sten	
118	Pinnhål	0,1	0,1	0,06	Rund	Skålformad	Gråbrun sand	
119	Stolphål	0,2	0,2	0,06	Oval, sot i ytan	Oregelbundet skålformad	Sotig, något flammig sand	
120	Stolphål	0,2	0,2	0,1	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand	
121	Stolphål	0,4	0,3	0,23	Oval, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand med enstaka kolinslag och mindre sten	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
122	Pinnhål?	0,3	0,2	0,12	Oval	Oregelbunden	Något sotig sand	
123	Stolphål	0,25	0,25	0,05	Rund	Flack	Gråbrun silt	
124	Stolphål	0,5	0,4	0,1	Oregelbunden	Oregelbunden	Gråbrun silt	
125	Pinnhål	0,1	0,1	0,07	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotblandad sand	
126	Nedgrävning	0,2	0,2	0,1	Rund	Skålformad	Gråbrun silt	
127	Utgår							Ytlig sotfläck
128	Utgår							Ytlig sotfläck
129	Stolphål	0,5	0,4	0,26	Oval, mindre sten, br lera och sot i ytan	Skålformad	Sotig silt med inslag av kol och sten	
130	Utgår							Ytlig sotfläck
131	Nedgrävning	0,2	0,2	0,14	Rund	Oregelbundet skålformad	Sotig sand	
132	Mörkfärgning							Ej grävd
133	Nedgrävning	0,3	0,3	0,07	Rund	Skålformad	Gråbrun något sotig sand	
134	Nedgrävning	0,15	0,15	0,08	Rund	Skålformad	Sotig sand	
135	Härd	1,6	1,3	0,09	Oval, skärvsten och kol i ytan	Flack	Sotig sand med inslag av skärvsten och kol	
136	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
137	Stolphål	0,55	0,26	0,19	Oregelbundet avlång	Oregelbunden	Gråbrun sand med inslag av sten	
138	Stolphål	0,28	0,26	0,26	Oval	Närmast spetsig	Brunrå sand med inslag av sten	
139	Utgår							Färgning runt sten
140	Nedgrävning	0,45	0,21	0,08	Avlång	Oregelbundet skålformad	Brunrå sand	
141	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
142	Nedgrävning	1,1	0,63	0,25	Oregelbunden	Oregelbunden	Brunrå sand med något inslag av bränd lera	
143	Stolphål?	0,29	0,22	0,15	Oregelbunden, en skörbränd sten i ytan	Närmast U-formad	Brunrå sand med inslag av skörbränd sten	
144	Pinnhål	0,05	0,05	0,1	Rund	U-formad	Sotig sand med enstaka inslag av kol	
145	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand	
146	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
147	Pinnhål	0,06	0,06	0,06	Rund	U-formad	Brunrå sand	
148	Pinnhål	0,06	0,06	0,1	Rund	U-formad	Brunrå sand	
149								
150	Nedgrävning	0,33	0,25	0,06	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
151	Nedgrävning	0,35	0,35	0,11	Rund	Skålformad	Gråbrun sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
152	Mörkfärgning	0,14	0,14	0,05	Rund	Skålformad	Flammig gråbrun sand	Diffus
153	Utgår							
154	Mörkfärgning	0,1	0,1	0,05	Rund	Skålformad	Flammig gråbrun sand	Diffus
155	Nedgrävning	0,36	0,3	0,07	Oval, sot och sten i ytan	Skålformad	Sotig sand med inslag av skärvsten	
156	Nedgrävning	0,76	0,5	0,29	Oval, stor sten i Ö delen av A	Oregelbundet skålformad	Något sotig silt, stor sten i N delen av A	
157	Stolphål	0,18	0,18	0,3	Rund	U-formad	Sotig silt, mörkare i botten	
158	Mörkfärgning							Ej grävd
159	Mörkfärgning							Ej grävd
160	Pinnhål	0,1	0,1	0,06	Rund, något diffus	Skålformad	Sand, sotig i botten av A	
161	Pinnhål	0,25	0,25	0,06	Rund	U-formad	Sotig silt	
162	Nedgrävning	0,6	0,4	0,2	Oval	Oregelbunden	Gråbrun silt med enstaka inslag av sot	
163	Nedgrävning	1,3	0,8	0,32	Oregelbundet oval, sot och sten i ytan	Oregelbunden	Gråbrun, lite fet silt med fläckvis inslag av gul sand	
164	Utgår							Ytlig sotfläck
165	Pinnhål	0,05	0,05	0,06	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig silt	
166	Pinnhål	0,05	0,05	0,16	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig silt	
167	Nedgrävning	0,2	0,2	0,08	Rund	Skålformad	Gråbrun sand	
168	Nedgrävning	0,25	0,25	0,06	Rund	Flack	Gråbrun silt	
169	Stolphål?	0,4	0,2	0,08	Oval, sten i ytan	Skålformad	Sotig silt	
170	Nedgrävning	0,5	0,5	0,22	Rund, sot i ytan	Spetsigt skålformad	Gråbrun något sotig sand	
171	Nedgrävning	0,6	0,35	0,22	Oval	Skålformad med brätte	Sotig sand med inslag av sten	
172	Nedgrävning	0,6	0,3	0,2	Oval, något sot i ytan	Oregelbunden	Gråbrun något sotig sand	
173	Stolphål	0,48	0,3	0,22	Oval, sten i ytan	Närmast U-formad	Brunrå sand, större sten i ena kanten	
174	Stolphål	0,33	0,33	0,22	Rund	U-formad	Gråbrun sand, något flammig	
175	Pinnhål	0,1	0,1	0,14	Rund, något sot i ytan	U-formad	Sotig sand med något inslag av kol	
176	Stolphål	0,3	0,3	0,28	Rund, kolstänk i ytan	U-formad	Brunrå sand med inslag av kolstänk	
177	Nedgrävning	0,54	0,4	0,14	Oregelbunden	Oregelbunden	Gråbrun sand	
178	Utgår							Ytlig sotfläck
179	Stolphål?	0,2	0,2	0,07	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand	
180	Pinnhål	0,05	0,05	0,12	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig sand	
181	Stolphål	0,4	0,2	0,24	Oval, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand med kol i stolphålet, i övrigt gråbrun sand	Sten i botten av stolphålet

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
182	Pinnhål	0,1	0,1	0,12	ytan	U-formad	Sotig sand	
183	Utgår							Stenlyft
184	Pinnhål	0,1	0,1	0,08	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig sand med inslag av kol	
185	Nedgrävning	0,2	0,2	0,1	Rund, sot i ytan	Skålformad	Något sotig sand	
186	Mörkfärgning							Ej grävd
187	Mörkfärgning							Ej grävd
188	FU							
189	Nedgrävning	0,15	0,15	0,07	Rund, något diffus	Flack	Gråbrun sand	
190	Stolphål	0,3	0,3	0,16	Rund, något diffus	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
191	Mörkfärgning	0,39	0,3		Oregelbunden			Ej färdigundersökt
192	Utgår							
193	Utgår							
194	Stolphål	0,7	0,5	0,31	Oval	Närmast skålformad	Brungrå sand, mörkare U-formad färgning i ena änden	
195	Mörkfärgning	0,4	0,35		Oval, någon sten i ytan			Ej färdigundersökt
196	Utgår							Färgning runt sten
197	Utgår							
198	Stolphål	0,5	0,4	0,18	Oregelbundet oval	Lutande sidor, plan botten	Brungrå sand med något inslag av sten	
199	Nedgrävning	0,32	0,25	0,18	Oval	Oregelbunden	Brungrå sand med inslag av sten	Flammig, något osäker
200	Stolphål?	0,31	0,25	0,14	Oval	U-formad	Något flammig gråbrun sand	
201	Nedgrävning	0,25	0,17	0,06	Oval	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand	
202	Utgår							
203	Nedgrävning	0,28	0,2	0,06	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
204	Nedgrävning	0,35	0,27	0,11	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
205	Nedgrävning	0,41	0,35	0,12	Oval, sten i ytan	U-formad	Gråbrun sand	Kan vara ett stolphål
206	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
207	Utgår							Troligt plogspår
208	Stolphål	0,3	0,28	0,22	Oval, någon sten i ytan	U-formad	Brungrå sand	
209	Pinnhål	0,14	0,13	0,09	Oval	U-formad	Gråbrun sand	
210	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
211	Nedgrävning	0,3	0,27	0,1	Oval	Närmast skålformad	Gråbrun sand	
212	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
213	Nedgrävning	0,6	0,42	0,15	Oval	Oregelbunden	Brungrå sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
214	Utgår							Ansamling av trista fläckar och sten
215	Mörkfärgning	0,2	0,17	0,05	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	Ej profilritad
216	Nedgrävning	0,38	0,25	0,1	Oval, kol i ytan	Något oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
217	Utgår							Matjordsfläck
218	Nedgrävning	0,5	0,3	0,18	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
219	Mörkfärgning	0,3	0,2	0,05	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
220	Nedgrävning	0,8	0,6	0,22	Oregelbunden, sten i ytan	Oregelbunden	Mörkbrun sand med inslag av sten	
221	Nedgrävning	0,32	0,22	0,17	Oval	Oregelbunden	Gråbrun sand	
222	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
223	Stolphål	0,72	0,66	0,37	Oregelbunden, sten i ytan	U-formad med halvt brätte	Brungrå sand med inslag av sten och enstaka bränd lera	
224	Nedgrävning	0,9	0,3	0,19	Avlång, någon sten i ytan	Oregelbunden	Gråbrun sand, större sten i botten mot V	
225	Stolphål	0,53	0,53	0,41	Rund, sten och enstaka bränd lera i ytan	Närmast U-formad	Brungrå sand med inslag av sten, något inslag av bränd lera och kol	
226		0,26	0,26		Närmast rund			Tydligen inte färdigundersökt
227	Mörkfärgning							Ej grävd
228	Stolphål	0,28	0,28	0,18	Rund, sot i ytan	U-formad	Brunröd sand, sotig stolpfärgning i mitten. Stenskott	
229	Härd	1	0,85	0,2	Oval, sot och sten i ytan	Oregelbunden	Flammig brungrå sand med kolkoncentration	Sönderplöjd
230	Härd	2,1	1,75	0,36	Oval, sot och lite skärvsten i ytan	Skålformad	Mörkt brunröd sand i topp, sedan sotig sand med sten	
231	Stolphål	0,13	0,13	0,24	Rund	Raka sidor, plan botten	Ljust brunröd sand med mörkare stolpfärgning, enst sten	Lutande
232	Mörkfärgning	0,6	0,45	0,05	Oregelbunden	Oregelbunden	Sotig gråsvart sand	Möjligen rest av bortplöjd härd
233	Nedgrävning	0,4	0,4	0,15	Rund, något inslag av kol/sot och sten	U-formad med brätte	Brunröd sand, enst sten	
234	Utgår							Recent

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
235	Sotfläck	0,7	0,5	0,1	Oregelbunden, sot i ytan. Skadad av odling	Skålformad	Sotfläckar med matjordsinslag	Möjlig sonderplöjd hård
236	Nedgrävning	0,15	0,15	0,06	Rund, sot i ytan	U-formad	Brunröd sand med inslag av sot	
237	Utgår							
238	Hård	0,7	0,5	0,15	Oregelbundet, kraftigt inslag av sot i ytan	Oregelbundet skålformad	Rödbrun sand, sot, brunrå sand, enstaka skärersten	
239	Utgår							Stenlyft
240	Hård	0,77	0,6	0,12	Oval, rikligt med sot och skärersten i ytan	Oregelbundet skålformad	Kraftigt sotlager med inslag av ljus sand, rikligt med sten	
241								
242	Nedgrävning	0,9	0,4	0,12	Oregelbundet oval, skärersten i ytan	Lutande sidor, plan botten	Gråbrun sand med inslag av skärersten	
243	Stolphål	0,3	0,3	0,25	Närmast rund	U-formad	Ljust rödbrun sand ovanpå en sotlins	Större sten utanför A, kan ha fungerat som stöd
244	Nedgrävning	0,22	0,22	0,15	Rund, enstaka sot i ytan	Oregelbundet U-formad	Brunrå sand med inslag av kol/sot	
245	Nedgrävning	0,2	0,2	0,1	Rund	U-formad	Ljust gråbrun sand	
246	Utgår							Stenlyft
247	Mörkfärgning							Ej grävd
248	Hård	1,8	1,7	0,22	Oregelbundet oval, sot och skärersten i ytan	Oregelbundet skålformad	Rödbrun sand och kompakt sotig sand, rikligt med skärersten	
249	Nedgrävning	1,32	1,07	0,3	Oregelbunden, sten i ytan	Oregelbunden	Gråbrun sand med inslag av sten	
250	Hård	1	0,65	0,12	Oregelbundet trapetsformad	Oregelbunden	Mörkt brunröd sand med kraftigt sotinslag	Sonderplöjd
251	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Närmast rund	U-formad	Gråbrun sand	
252	Avfallsgrop	3,23	1,95	0,67	Oval, sten i ytan	Oregelbunden	Brunrå sand, rikligt med sten, enstaka kol. Inslag av ljus sand	Keramik främst i S
253	Stolphål	0,2	0,2	0,16	Rund	Raka sidor, plan botten	Mörkt gråbrun sand	Lutande
254	Mörkfärgning							Ej grävd
255	Nedgrävning	1,16	0,74	0,53	Oregelbundet oval, lite sten i ytan	Närmast U-formad med halvt brätte	Flammig gråbrun sand med enstaka inslag av kol och sten	
256	Pinnhål	0,1	0,1	0,1	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
257	Nedgrävning	0,2	0,2	0,06	Rund	Flack	Gråbrun sand, sten i mitten av A	
258	FU							
259	Pinnhål	0,1	0,1	0,07	Rund, sot och kol i ytan	U-formad	Sotig sand	
260	Pinnhål	0,15	0,15	0,08	Rund, sotb och kol i ytan	Skålformad	Sotig sand, rikligt med kol	
261	Nedgrävning	0,9	0,4	0,1	Oregelbunden, skärvsten i ytan	Oregelbundet skålformad	Gråbrun, något sotig sand. Urlakningslager i N	
262	Nedgrävning	0,1	0,1	0,05	Rund, ngt sot i ytan	Skålformad	Något sotig sand	
263	Pinnhål?	0,15	0,15	0,07	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand	
264	FU							
265	Nedgrävning	1,5	1,2	0,14	Oregelbundet oval, enstaka stenar i ytan	Oregelbundet flack	Gråbrun sand med inslag av kol och mindre sten	
266	Pinnhål	0,15	0,15	0,08	Rund	Skålformad	Sotig sand	
267	Stolphål	0,25	0,25	0,18	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig, lite fet sand	
268	Nedgrävning	0,9	0,3	0,22	Oregelbundet oval	Oregelbundet skålformad	Gråbrun, något sotig sand	
269	Härd	1,9	1,9	0,26	Oregelbunden, skärvsten, kol och sot i ytan	Skålformad	Sotig sand med skärvsten och kol	
270	Stolphål	0,6	0,5	0,16	Kvadratisk, sten i ytan	U-formad	Sotig sand, sten i N, Urlakningslager i S, 0,04 m tjockt	
271	Nedgrävning	0,61	0,46	0,1	Oval	Närmast skålformad	Brungrå sand	
272	Stolphål	0,26	0,26	0,22	Rund	U-formad	Sotig sand, sten i botten	
273	Nedgrävning	0,6	0,4	0,18	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
274	Nedgrävning	0,4	0,3	0,08	Oval	Oregelbundet flack	Sotig sand, sten i N	
275	Utgår							Stenlyft?
276	Härd	0,9	0,75	0,2	Oval, sot, kol och skärvsten i ytan	Oregelbunden	Sotig sand med enstaka skärvsten och något inslag av kol	
277	Utgår							Matjordsfläck
278	Stolphål?	0,3	0,2	0,2	Oval, sot i ytan	Oregelbundet U-formad	Sotig sand till 0,08 m, därefter gråbrun sand	
279	Nedgrävning	0,4	0,4	0,2	Rund, grusig	Skålformad	Något sotig sand till 0,16 m, därefter urlakningslager	
280	Nedgrävning	0,35	0,35	0,09	Rund, något sot i ytan	Skålformad	Något sotig sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
281	Utgår							Ytlig mörkfärgning
282	Nedgrävning	0,35	0,35	0,2	Rund, diffus	Oregelbundet U-formad	Gråbrun sand	
283	Nedgrävning	0,25	0,25	0,06	Rund	Flack	Något sotig sand	
284	Härd	1,1	0,9	0,07	Oval	Flack	Sotig sand	
285	Nedgrävning	0,23	0,23	0,18	Rund	Lutande sidor, plan botten	Mörkt brunröd, flammig sand	
286	Nedgrävning	0,2	0,2	0,14	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	
287	Stolphål	0,35	0,35	0,22	Rund	Oregelbundet U-formad	Mörkt brunröd sand	
288	Nedgrävning?	0,65	0,5	0,41	Oregelbunden, flammig	Oregelbunden	Flammig gråbrun sand. I mitten mörkare och grusigare	Ser ut som skräp
289	Utgår							
290	Nedgrävning	0,2	0,2	0,11	Rund	U-formad	Brunröd sand	
291	Nedgrävning	0,44	0,23	0,1	Oval	Skålformad	Brunröd sand med inslag av sot	
292	Nedgrävning	0,3	0,22	0,08	Oval	Raka sidor, oregelbunden botten	Brunröd sand	
293	Stolphål?	0,15	0,15	0,13	Rund	Lutande sidor, plan botten	Brunröd sand	
294	Nedgrävning	0,24	0,24	0,12	Rund	Skålformad	Mörkt brunröd sand	
295	Stolphål	0,25	0,25	0,18	Rund, sten i ytan	Raka sidor, plan botten, med brätte	Mörkt brunröd sand	
296	Nedgrävning	0,43	0,41	0,2	Oregelbunden	Närmast skålformad	Gråbrun sand, recent pinnhål i ena änden	Möjligen är hela A recent
297	Nedgrävning	0,17	0,13	0,07	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
298	Stolphål?	0,4	0,3	0,12	Oval	U-formad	Gråbrun sand	
299	Mörkfärgning							Ej grävd
300	Utgår							Gräs i botten, troligen djurgång
301	Nedgrävning	0,6	0,48	0,2	Oval	Skålformad	Mörkt brunröd sand	
302	Nedgrävning	0,7	0,5	0,12	Oval	Skålformad	Sotig sand, stor sten i mitten av A	
303	Nedgrävning	0,72	0,65	0,1	Oval	Skålformad	Mörkbrun sand	
304	Mörkfärgning							Ej grävd
305	Mörkfärgning							Ej grävd
306	Nedgrävning	0,25	0,25	0,13	Rund	Skålformad	Gråbrun sand, liten sten i mitten av A	
307	Stolphål	0,4	0,2	0,17	Oval	U-formad med brätte	Sotig sand	
308	Nedgrävning	0,2	0,2	0,06	Rund	Oregelbunden	Gråbrun sand	
309	Stolphål	0,5	0,25	0,16	Oval, sot i ytan	Oregelbunden	Gråbrun sand	
310	Pinnhål	0,2	0,2	0,1	Rund, sot i ytan	Oregelbunden	Sotig sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
311	Stolphål	0,3	0,3	0,26	Rund	U-formad	Gråbrun, något sotig sand med inslag av sten	
312	Mörkfärgning							Ej grävd
313	Mörkfärgning							Ej grävd
314	Sotfläck	0,4	0,2	0,06	Oval, sot och kol i ytan	Flack	Sotig sand	
315	Nedgrävning	0,81	0,58	0,11	Oregelbundet oval	Oregelbunden	Mörkbrun sand	
316	Mörkfärgning	0,22	0,16	0,04	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
317	Stolphål	0,32	0,32	0,22	Rund	Raka sidor, plan botten	Mörkt brunröd sand	
318	Utgår							
319	Nedgrävning	0,21	0,21	0,06	Rund	Skålformad	Rödbrun sand	
320	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Rund	U-formad	Mörkbrun sand med enstaka inslag av sten	
321	Nedgrävning	0,35	0,3	0,14	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
322	Nedgrävning	0,26	0,21	0,07	Oval	Skålformad	Rödbrun sand	
323	Nedgrävning	0,2	0,2	0,09	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	
324	Pinnhål	0,1	0,1	0,08	Rund, sot i ytan	U-formad	Gråbrun något sotig sand	
325	Nedgrävning	0,3	0,2	0,16	Oval, något diffus	Oregelbunden	Gråbrun sand	
326	Pinnhål	0,15	0,15	0,06	Rund, sot i ytan	Oregelbundet U-formad	Gråbrun sotig sand	
327	Utgår							Matjordsfläck
328	Pinnhål?	0,2	0,2	0,06	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig sand	
329	Pinnhål	0,1	0,1	0,06	Rund, något sot i ytan	U-formad	Gråbrun något sotig sand	
330	Utgår							Ytlig sotfläck
331	Utgår							Matjordsfläck
332	Nedgrävning	0,76	0,5	0,1	Oregelbundet oval, sot i ytan	Flack	Något sotig silt	
333	Nedgrävning	0,2	0,2	0,12	Rund, något sot i ytan	Skålformad	Gråbrun något sotig silt	
334	Stolphål	0,3	0,3	0,2	Rund	U-formad	Gråbrun sand med inslag av sten	
335	Stolphål	0,2	0,2	0,2	Rund	U-formad	Gråbrun sand	
336	Sotfläck	0,15	0,15	0,05	Rund, sot och kol i ytan	Flack	Sotig sand	
337	Nedgrävning	0,37	0,2	0,08	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
338	Nedgrävning	0,46	0,32	0,1	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
339	Avfallsgrop?	1,25	1,25	0,24	Oregelbundet rund, fläckvis sot i ytan	En lutande och en rak sida, plan botten	Gråbrun, sotig, något fet sand med enstaka sten	
340								
341	Nedgrävning	0,2	0,2		Rund	Skålformad	Gråbrun sand	
342	Mörkfärgning							Ej grävd
343	Nedgrävning	0,44	0,26	0,18	Oval	Skålformad	Gråbrun sand med enstaka inslag av mindre sten	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
344	Utgår							Matjordsfläck
345	Stolphål	0,2	0,2	0,18	Rund, sten i ytan	U-formad	Gråbrun, sotig sand, sten i mitten av A	
346	Nedgrävning	0,18	0,18	0,08	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	
347	Stolphål	0,3	0,2	0,3	Oregelbunden	Skålformad	Flammig brunröd sand med inslag av sot	
348	FU							
349	Stolphål	0,45	0,28	0,12	Oval, enstaka sten i ytan	Lutande sidor, plan botten	Brunröd sand	
350	Utgår							Ytlig mörkfärgning
351	Utgår							Ytlig mörkfärgning
352	Mörkfärgning	0,36	0,14	0,05	Oval	Skålformad	Sotig mörkt brunrå sand	
353	Nedgrävning	0,34	0,14	0,08	Avlång	U-formad	Brunröd sand	
354	Stolphål	0,3	0,3	0,2	Rund, sten i ytan	Trattformad	Rödbrun sand, i mitten mörkt brunröd sand, troligen stolpfärgning	
355	FU							
356	Nedgrävning	0,15	0,15	0,08	Rund	U-formad	Brunröd sand	
357	Utgår							Ytlig mörkfärgning
358	Nedgrävning	0,63	0,57	0,08	Oregelbunden	Oregelbunden	Brunrå sand med något inslag av bränd lera	
359	Nedgrävning	1,46	0,62	0,42	Oregelbundet oval	Oregelbunden	Flammig gråbrun sand med något inslag av bränd lera	
360	Nedgrävning	0,35	0,3	0,11	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
361	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
362	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
363	Nedgrävning	0,2	0,2	0,07	Rund	Skålformad	Gråbrun sand	
364	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
365	Pinnhål	0,15	0,1	0,15	Oval	U-formad	Gråbrun sand	
366	Stolphål	0,5	0,35	0,34	Oval	Närmast U-formad	Brunrå sand	Något lutande
367	Nedgrävning	0,95	0,81	0,31	Oregelbunden	Närmast skålformad	Gråbrun sand med inslag av sten och bränd lera	
368	Mörkfärgning	0,23	0,22	0,04	Närmast rund	Skålformad	Gråbrun sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
369	Stolphål	0,31	0,29	0,16	Oval	U-formad	Brungrå sand med enstaka inslag av bränd lera	
370	Härd	1,4	1,25	0,18	Oval, sot och skärersten i ytan	Oregelbunden	Sotig sand med inslag av skärersten och kol	
371	Nedgrävning	0,44	0,33	0,09	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
372	Nedgrävning	0,26	0,2	0,1	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
373	Nedgrävning	0,69	0,69	0,16	Rund	Oregelbunden	Gråbrun sand	
374	Nedgrävning	0,4	0,2	0,14	Oval	Oregelbundet skålformad	Mörkt brunröd sand	
375	Stolphål	0,84	0,47	0,26	Oregelbundet oval, sten i ytan	Skålformad	Mörkt brunröd sand	
376	Nedgrävning	0,45	0,35	0,13	Oval	Oregelbunden	Mörkt brunröd sand med enstaka inslag av sten	
377	Stolphål	0,3	0,3	0,18	Rund	En lutande och en rak sida, plan botten	Rödbrun sand, mörkare stolpfärgning i mitten	
378	Nedgrävning	0,3	0,25	0,17	Oval	Lutande sidor, plan botten	Rödbrun sand	
379	Nedgrävning	0,8	0,4	0,26	Oregelbunden, sten i ytan	Oregelbundet skålformad	Grå, något sotig sand med inslag av sten	
380	Stolphål	0,36	0,2	0,14	Avlång	U-formad	Mörkt rödbrun sand med inslag av sten	
381	Stolphål	0,27	0,2	0,18	Oval	U-formad	Mörkt brungrå sand	
382	Stolphål	0,72	0,53	0,3	Oval, sten i ytan	En lutande och en rak sida, plan botten	Mörkbrun sand, två större stenar dominerar A	
383	Stolphål	0,3	0,3	0,16	Rund	Oregelbundet U-formad	Mörkt brun sand	
384	Stolphål	0,43	0,24	0,22	Oval	Raka sidor, plan botten, med brätte	Mörkt brungrå sand	
385	Stolphål	0,22	0,22	0,12	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	
386	Stolphål	0,4	0,3	0,36	Oval	U-formad	Gråbrun sotig sand	Lutande
387	Nedgrävning	0,7	0,5	0,2	Oval	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
388	Stolphål	0,3	0,3	0,14	Rund	U-formad	Gråbrun sand	
389	Stolphål	0,4	0,3	0,32	Oval	U-formad	Sotig sand, enstaka fnas av bränd lera, ej tillvaratagen	
390	Pinnhål	0,1	0,1	0,1	Rund, sot i ytan	U-formad	Sotig sand	
391	Nedgrävning	0,2	0,2	0,06	Rund	Skålformad	Gråbrun sand	
392	Stolphål?	0,4	0,26	0,12	Oval	U-formad	Gråbrun sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
393	Härd	0,8	0,5	0,1	Oregelbundet oval, sot, kol och enstaka skärersten i ytan	Flack	Sotig silt, något kol samt enstaka skärersten	
394	Nedgrävning	0,3	0,3	0,14	Rund, sot i ytan	Oregelbundet skålformad	Gråbrun silt	
395	Utgår							Matjordsfläck
396	Nedgrävning	0,5	0,2	0,16	Oregelbundet oval, sot i ytan	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
397	Utgår							Ytlig sotfläck
398	Nedgrävning	0,3	0,3	0,12	Rund	Skålformad	Brungrå sand	
399	Utgår							Ytlig mörkfärgning
400	Nedgrävning	0,46	0,2	0,14	Oregelbundet oval	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
401	Utgår							Ytlig mörkfärgning
402	Stolphål	0,4	0,4	0,26	Rund	U-formad	Sotig gråbrun sand med något inslag av sten i botten	
403	Stolphål	0,3	0,2	0,12	Oval	Skålformad	Gråbrun, något sotig sand	
404	Nedgrävning	0,34	0,24	0,14	Oval	Skålformad	Gråbrun sand med lite småsten i botten av A	
405	Utgår							Matjordsfläck
406	Nedgrävning	0,2	0,2	0,14	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	
407	FU							
408	Nedgrävning	0,75	0,62	0,1	Oval	Skålformad	Mörkbrun sand, ligger ovanpå markfast block	
409	Nedgrävning	0,3	0,3	0,13	Rund	Skålformad	Mörkbrun sand	
410	Nedgrävning	1,12	0,72	0,18	Oval	Oregelbundet skålformad	Mörkt brunröd sand	Sönderplöjd
411	Stolphål	0,25	0,25	0,12	Rund	Skålformad	Mörkbrun sand med enstaka inslag av sten	
412	Stolphål	1,7	1,6	0,28	Oregelbunden	Skålformad	Brungrå sand med inslag av sten och bränd lera	Stolphål i ena änden av en i övrigt oregelbunden nedgrävning
413	Stolphål	0,58	0,58	0,23	Rund, bränd lera i ytan	Skålformad	Brungrå sand med rikligt inslag av bränd lera	
414	Stolphål	0,7	0,7	0,49	Rund, sten i ytan	Ngt oregelbundet U-formad	Brungrå sand med rikligt med sten och inslag av bränd lera och kol	
415	Utgår							Stenlyft
416	Utgår							Stenlyft

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
417	Stolphål	0,6	0,6	0,28	Rund	Skålformad	Mörkbrun sand, stenskott	
418	Nedgrävning	0,45	0,25	0,14	Oval	Skålformad	Mörkt gråbrun sand	
419	Stolphål	0,28	0,18	0,16	Avlång	Skålformad med brätte	Mörkt gråbrun sand	
420	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
421	Utgår							Stenlyft
422	Stolphål	0,6	0,4	0,2	Oval	Skålformad	Gråbrun, något sotig sand, rikligt med sten	Sten främst i botten och längs sidorna
423	Nedgrävning	0,5	0,3	0,12	Oval, bränd lera i ytan	Skålformad	Gråbrun sand med inslag av bränd lera	
424	Utgår							Stenlyft
425	Nedgrävning	0,2	0,2	0,1	Rund	Skålformad	Gråbrun sand	
426	Nedgrävning	0,78	0,45	0,18	Oval, någon sten i ytan	Närmast skålformad	Brungrå sand med något inslag av sten	
427	Mörkfärgning							Ej grävd
428	Stolphål	0,2	0,2	0,18	Rund, ligger mellan två stora stenar	U-formad	Sotig sand med inslag av sten	
429	Nedgrävning	1	0,5	0,18	Oval, sot i ytan	Skålformad	Gråbrun sand, något sotig	
430	Utgår							Stenlyft
431	Stolphål	0,5	0,4	0,14	Oregelbundet oval, sten i ytan	Skålformad	Gråbrun sotig sand, sten i botten och längs sidorna	
432	Stolphål	0,6	0,4	0,23	Oval, sten i ytan	Oregelbundet skålformad	Sotig sand i N, stolpfärgning, i övrigt gråbrun sand. Sten	
433	Nedgrävning?	0,3	0,3	0	Rund, sten i N			Ej färdigundersökt, djupfryst
434	Nedgrävning	0,3	0,2	0,12	Oval	Oregelbunden	Sotig gråbrun sand	
435	Stolphål	0,5	0,3	0,18	Oval	U-formad	Sotig sand	
436	Utgår							Stenlyft
437	Stolphål	0,2	0,2	0,18	Rund	U-formad	Sotig sand	
438	Stolphål	0,8	0,66	0,29	Oval, sten i ytan	Närmast U-formad	Brungrå sand och sten	
439	Utgår							Stenlyft
440	Stolphål	1,1	0,74	0,4	Oregelbundet oval, sten i ytan	Närmast U-formad	Brungrå sand och sten	
441	Utgår							Stenlyft
442	Stolphål	0,42	0,35	0,13	Oregelbunden	Skålformad	Gråbrun sand	
443	Stolphål	0,13	0,13	0,16	Rund	U-formad	Gråbrun sand, stolpfärgning centralt i A	
444	Stolphål	0,6	0,45	0,22	Oval	Oregelbundet skålformad	Mörkbrun sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
445	Utgår							Möjlig del av A 444
446	Nedgrävning	0,66	0,4	0,12	Oval	Oregelbunden	Brungrå sand	
447	Stolphål	0,62	0,45	0,28	Oregelbundet oval	Närmast U-formad med halvt brätte	Gråbrun sand	
448	Mörkfärgning							Ej grävd
449	Mörkfärgning							Ej grävd
450	Utgår							Stenlyft
451	Nedgrävning	0,15	0,15	0,06	Rund, sot och bränd lera i ytan	Oregelbundet skålformad	Något sotig sand	
452	Utgår							Stenlyft
453	Mörkfärgning							Ej grävd
454	Stolphål	0,56	0,4	0,26	Oval, bränd lera i ytan	Oregelbundet skålformad	Mörkbrun sand, markfast sten i ena kanten	
455	Stolphål	0,55	0,55	0,28	Rund, bränd lera i ytan	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand, markfast sten i ena kanten	
456	Utgår							Stenlyft
457	Stolphål	0,45	0,45	0,13	Rund, bränd lera i ytan	Oregelbunden	Gråbrun sand, sten i NO	
458	Stolphål	0,5	0,5	0,32	Rund	Raka sidor, plan botten	Stolpfärgning ned mot markfast sten i botten	
459	Stolphål	0,62	0,62	0,31	Rund	Skålformad	Mörkbrun sand. Stolpfärgning i halva A, stödsten i resten	
460	Nedgrävning	0,15	0,15	0,12	Rund	V-formad med halvt brätte	Brunröd sand	
461	Utgår							Stenlyft
462	Stolphål	0,6	0,36	0,18	Oval	Skålformad	Brungrå sand med inslag av sten	
463	Stolphål	0,85	0,53	0,33	Oval	Skålformad	Brungrå sand	
464	Stolphål	0,98	0,95	0,26	Oval	Närmast U-formad	Brungrå sand med inslag av sten och lite kol	
465	Nedgrävning	0,45	0,4	0,2	Oval	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand med något inslag av kol	
466	Stolphål	0,8	0,7	0,52	Oval	Närmast U-formad	Gråbrun sand med inslag av sten. Mörkare stolpfärgning i mitten	
467	Stolphål	0,75	0,65	0,37	Oval, bränd lera i ytan	U-formad	Brungrå sand med sten och kol och kraftigt inslag av bränd lera	Den brända leran fanns främst i toppen av A

Andy Irvine-Paul Brady

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
468	Stolphål	0,7	0,35	0,4	Oregelbundet oval	Oregelbundet U-formad	Kol och sot till 0,15 m, därefter gråbrun sand, inslag av sten	
469	Nedgrävning	0,5	0,4	0,23	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
470	Sotfläck	0,2	0,2	0,06	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand	
471	Nedgrävning	0,8	0,45	0,2	Oregelbunden	Skålformad	Brungrå sand, ljusare sand mot botten	
472	Stolphål	0,2	0,2	0,22	Rund, sten i ytan	Raka sidor, plan botten	Brunröd sand med inslag av sten	
473	Mörkfärgning	0,57	0,4	0	Oval, brunröd sand			Ej grävd. Endast dokumenterad i plan.
474	Stolphål	0,86	0,86	0,36	Rund	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand, stolpfärgning centralt. Inslag av sten och bränd lera	
475	Stolphål	1,1	0,74	0,37	Oval, skadad i ytan	Skålformad med halvt brätte	Gråbrun sand med inslag av sten. Nedfallen stödsten i A	
476	Stolphål	0,66	0,51	0,26	Oval	Närmast U-formad med antydning till brätte	Brungrå sand med inslag av sten	
477	Stolphål	0,7	0,7	0,35	Rund	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand, stolpfärgning centralt i A, stenskott	
478	Stolphål?	0,5	0,5	0,16	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand, mindre sten i botten	
479	Stolphål?	0,8	0,4	0,2	Oregelbunden, sot och bränd lera i ytan	Lutande sidor, plan botten	Gråbrun, sotig sand, möjlig stolpfärgning i V	
480	Nedgrävning	0,8	0,8	0,2	Rund, brända ben och bränd lera i ytan	Skålformad	Gråbrun sand med inslag av mindre sten	
481	Stolphål	0,8	0,52	0,3	Oregelbundet oval, keramik i ytan	U-formad med halvt brätte	Mörkbrun sand med inslag av bränd lera	
482	Nedgrävning	0,5	0,5	0,14	Rund, bränd lera i ytan	Skålformad	Sotig, något lerblandad sand	
483	Nedgrävning	0,43	0,43	0,06	Rund	Något lutande sidor, plan botten	Gråbrun sand med något inslag av bränd lera, stor flat sten i bott.	
484	Stolphål	0,55	0,29	0,22	Oval	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand	
485	Nedgrävning	0,5	0,2	0,18	Oval	Oregelbunden	Gråbrun morän	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
486	Nedgrävning	0,6	0,4	0,18	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
487	Utgår							Stenlyft
488	Utgår				OBS! DUBBELNUMRE RING			Stenlyft
489	Nedgrävning	0,2	0,2	0,1	Rund	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
490	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
491	Utgår							
492	Utgår							Matjordsrest
493	Utgår							
494	Härd	1,95	1,5	0,28	Oregelbunden	Oregelbunden	Matjord i toppen, därunder sotig sand med inslag av skårvsten	Sönderplöjd. Det mesta syntes inte i plan
495	Utgår							Möjligen del av A 498
496	Nedgrävning	0,3	0,2	0,1	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
497	Utgår							Ytlig sotfläck
498	Härd	1,4	0,9	0,14	Oval	Närmast skålformad	Sotig sand med enstaka inslag av skårvsten	
499	Utgår							Ytlig brun fläck
500	Nedgrävning	0,4	0,2	0,06	Oval, något diffus	Flack	Gråbrun sand	
501	Nedgrävning	0,6	0,3	0,18	Oregelbunden	Oregelbunden	Brungrå, något sotig sand	
502	Stolphål?	0,3	0,3	0,16	Rund	Oregelbundet U-formad	Något sotig sand	
503	Nedgrävning	0,3	0,3	0,14	Rund	Oregelbunden	Gråbrun morän	
504	Utgår							Stenlyft
505	Nedgrävning	0,32	0,17	0,06	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
506	Nedgrävning	0,35	0,3	0,08	Oregelbunden	Skålformad	Gråbrun sand	
507	Nedgrävning	0,43	0,26	0,13	Oval	Skålformad	Brungrå, grusig sand	
508	Utgår							Troligen stenlyft
509	Nedgrävning	0,4	0,3	0,17	Oval	Oregelbunden	Gråbrun sand	
510	Utgår							Stenlyft
511	Utgår							Stenlyft
512	Mörkfärgning							Ej grävd
513	Nedgrävning	0,42		0,15		Oregelbundet U-formad med brätte	Gråbrun sand med inslag av sten	
514	Stolphål	0,6	0,3	0,24	Oregelbunden	U-formad	Sotig sand	
515	Mörkfärgning							Ej grävd
516	Stolphål	0,35	0,25	0,3	Oval	U-formad	Brungrå sand	
517	Utgår							Matjordsfläck
518	Nedgrävning	0,4	0,2	0,5	Oval	Raka sidor, plan botten	Sotig sand	
519	Pinnhål	0,15	0,15	0,1	Rund	U-formad med brätte	Mörkbrun sand	
520	Mörkfärgning							Ej grävd

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
521	Stolphål	0,16	0,16	0,15	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	
522	Utgår							
523	Utgår							Matjordsfläck med halm i
524	Pinnhål	0,2	0,2	0,18	Rund	V-formad med brätte	Mörkt brunröd sand	
525	Stolphål?	0,2	0,2	0,16	Rund	U-formad	Brunröd sand	
525	Nedgrävning	0,5	0,35	0,12	Oval	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
526	Nedgrävning	0,95	0,4	0,11	Oregelbunden	Skålformad	Gråbrun sand	Egentligen två nedgrävningar
528	Utgår							Sorkbo
529	Mörkfärgning	0,1	0,1	0,04	Rund, sot i ytan	Skålformad	Sotig sand	
530	Nedgrävning	0,64	0,4	0,12	Oregelbunden	Oregelbunden	Gråbrun sand	
531	Stolphål	0,6	0,33	0,36	Oval, sten i ytan	U-formad	Brunröd sand, stenskott	
532	Nedgrävning	0,9	0,45	0,16	Oval	Skålformad	Brunröd sand	
533	Nedgrävning	0,3	0,25	0,06	Oval	Skålformad	Gråbrun, något sotig sand	
534	Nedgrävning	0,2	0,2	0,06	Rund	Skålformad	Sotig sand	
535	Nedgrävning	1	0,6	0,24	Oregelbunden	Oregelbunden	Gråbrun sand	
536	Utgår							Sorkbo
537	Utgår							Matjordsfläck
538	Nedgrävning	0,6	0,3	0,25	Oval	Oregelbunden	Gråbrun sand	
539	Stolphål	0,54	0,41	0,35	Oregelbunden	Oregelbunden	Flammig, mörkt brungrå sand	
540	Nedgrävning	0,6	0,5	0,14	Oregelbunden	Oregelbunden	Mörkbrun sand med inslag av sot, sten centralt i A	
541	Mörkfärgning							Ej grävd
542	Stolphål	0,18	0,18	0,16	Rund	Närmast U-formad	Gråbrun sand	Lutande
543	FU							
544	Utgår							Matjordsrest
545	Härd	1,12	1,04	0,26	Oregelbundet rund, sten och inslag av sot i ytan	Oregelbunden	Brunröd sand med inslag av sot och sten	
546	Nedgrävning	0,51	0,32	0,08	Oval, sot i ytan	Oregelbunden	Flammigt sotig gråbrun sand	
547	Utgår							
548	Nedgrävning	0,22	0,22	0,08	Rund	U-formad	Brunröd sand	
549	Nedgrävning	0,2	0,2	0,11	Rund	U-formad	Brungrå sand	
550	Stolphål	0,2	0,2	0,17	Rund	U-formad	Något sotig sand	
551	FU	0	0	0				
552	Nedgrävning	1,2	0,5	0,22	Oval	Oregelbunden	Gråbrun sand	
553	Stolphål	0,2	0,2	0,2	Rund	U-formad	Gråbrun sand, något sotig	
554	Nedgrävning	1,2	0,5	0,26	Oval	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
555	Härd	1,2	1,2	0,18	Rund	Oregelbunden	Gråbrun sotig sand, sotigare i botten	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
556	Utgår							Ytlig sotfläck
557	Stolphål	0,65	0,29	0,18	Oregelbunden	Skålformad	Mörkt brunröd sand med sotig stolpfärgning	Stolpfärgningen har raka kanter och plan botten
558	Stolphål	0,55	0,34		Oregelbunden	Lutande sidor, plan botten med brätte	Brunröd sand	
559	Pinnhål	0,21	0,2	0,1	Oval	U-formad	Brunrå sand med inslag av sot	
560	Stolphål	0,25	0,22	0,14	Oval, sot i ytan	U-formad	Brunrå sand med något inslag av kol	
561	Nedgrävning	0,49	0,49	0,12	Rund	Skålformad	Brunrå sand	
562	Sotfläck	0,3	0,1	0,1	Oval	Spetsig	Gråbrun sotig sand	
563	Sotfläck	0,15	0,15	0,08	Rund	Oregelbundet skålformad	Sotig sand	
564	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
565	Nedgrävning	0,46	0,46	0,17	Rund	Oregelbundet skålformad	Brunrå sand med inslag av sot i toppen och i botten av A	
566	Nedgrävning	0,25	0,15	0,1	Oval, sten i ytan	Skålformad	Brunrå sand	
567	Nedgrävning	0,17	0,17	0,07	Rund	U-formad	Mörkt brunröd sand	Möjlig rest av stolphål Lutande
568	Nedgrävning	0,33	0,33	0,12	Rund	Skålformad med brätte	Brunrå sand	
569	Nedgrävning	0,2	0,15	0,1	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
570	Utgår							Matjordsfläck
571	Stolphål	0,3	0,3	0,2	Rund	U-formad	Gråbrun sand med inslag av sten	
572	Nedgrävning	0,6	0,2	0,26	Oval	Spetsig	Gråbrun, något sotig sand	
573	Stolphål?	0,3	0,3	0,13	Närmast rund	Lutande sidor, plan botten	Gråbrun sand med inslag av sten	
574	Nedgrävning	0,28	0,28	0,13	Rund	U-formad	Brunrå sand	
575	Mörkfärgning							Ej grävd
576	Nedgrävning	2,45	2,35	0,28	Oregelbunden, sten i ytan	Oregelbunden	Brunröd sand med inslag av sot, sten i toppen	
577	Nedgrävning	0,25	0,25	0,1	Rund	Skålformad	Brunrå sand	
578	Nedgrävning	0,8	0,5	0,2	Oregelbunden	Oregelbundet skålformad med brätte	Flammig ljusgrå sand med inslag av sot/kol	
579	Nedgrävning	0,46	0,3	0,13	Oval	Något oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
580	Stolphål	0,4	0,25	0,2		Närmast skålformad	Gråbrun sand med inslag av grus	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
581	Mörkfärgning							Ej grävd
582	Härd	1,2	0,6	0,25		Oregelbunden	Sot- och kolblandad sand i toppen, under det gråbrun sand	
583	Nedgrävning	1,42	0,62	0,23	Oregelbunden	Oregelbunden	Gråbrun sand med något inslag av kol och br lera	Möjligt stolphål i ena änden
584	Härd	1	0,94	0,14		Oregelbundet skålformad	Sotig sand med enstaka inslag av skärvtsten	
585	Stolphål	0,81	0,73	0,47	Oval, sten i ytan	Närmast U-formad	Brungrå sand, rikligt med sten. Flammig i botten i ena kanten	Lutande
586								
587	Nedgrävning	0,57	0,46	0,1	Oregelbunden	Oregelbunden	Brungrå sand	
588	Stolphål?	0,35	0,35	0,12	Rund	Oregelbunden	Brungrå sand med inslag av sot	
589	Utgår							Recent nedgrävning med förhållandevis färskt trä i
590	Stolphål?	0,25	0,25	0,2	Rund	U-formad	Flammig brungrå sand	
591	Stolphål?	0,35	0,3	0,18	Oval	Skålformad	Brungrå sand med inslag av sot	
592	Nedgrävning	0,4	0,36	0,08	Oregelbundet oval	Oregelbunden	Sotig sand	
593	Nedgrävning	0,73	0,63	0,11	Oval	Oregelbundet skålformad	Ljust gråbrun sand med inslag av sot i botten	
594	Utgår							Ytlig sotfärgning
595	Utgår							Rotfärgning eller djurgång
596	Nedgrävning	0,3	0,27	0,11	Oval	Skålformad	Brungrå något flammig sand	
597	Utgår							Plogspår
598	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
599	Härd	0,8	0,6	0,08	Oval	Lutande sidor, plan botten	Sotig sand	
600	Stolphål?	0,32	0,32	0,18	Rund	U-formad	Flammig brunröd sand	
601	Utgår							Plogspår
602	Utgår							Plogspår
603	Kokgrop?	1,05	1,05	0,28	Rund	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand i toppen, sot i botten	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
604	Härd	1,7	1,04	0,23	Oregelbunden	Oregelbunden	Sotig sand	A består även av en nedgrävning som överlagrar härden, gråbrun sand
605	Sotfläck	0,9	0,5	0,05	Oval	Oregelbundet skålformad	Brungrå sand	Ej profilritad
606	Utgår							Förstörd av täckdike
607	Utgår							Förstörd av täckdike
608	Härd	1	0,75	0,1	Oval	Skålformad	Brungrå sand med inslag av sot	Skadad av täckdike
609	Pinnhål	0,3	0,24	0,08	Oval	Spetsig med halvt brätte	Gråbrun sand	
610	Utgår							Ytlig sotfläck mellan tre diken
611	Härd	1,66	1,47	0,05	Oregelbunden	Flack	Sotig sand med något inslag av skärvsten.	Möjl stolphål i Ö, U-format, 0,11 med med gråbrun sand och sot
612	Härd	0,85	0,7	0,04	Oregelbunden, sot i ytan	Flack	Sotig sand	
613	Nedgrävning	1,38	0,68	0,14	Oval	Oregelbunden	Ljust gråbrun lerblandad sand med inslag av bränd lera	
614	Nedgrävning	0,24	0,2	0,07	Oval	Skålformad	Gråbrun sand	
615	Utgår							Ytlig sotfläck
616	Härd	1,8	1,6	0,09	Oval, sot och skärvsten i ytan	Flack	Matjord i toppen, därefter sotig sand med inslag av skärvsten	
617	Härd	0,6	0,6	0,12	Rund, sot och skärvsten i ytan	Oregelbunden	Sotig sand	
618	Utgår							Ytlig sotfläck
619	Nedgrävning	0,25	0,2	0,07	Oval	Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand	
620	Härd	2,1	1,95	0,18	Oval, skärvsten i ytan	Något oregelbundet skålformad	Gråbrun sand i toppen, därefter sotig sand med kol	Skärvsten förekom i båda lagren
621	Nedgrävning	0,23	0,18	0,13	Oval	U-formad	Flammig gråbrun sand	Lutande
622	Stolphål	0,53	0,22	0,2	Oval	Oregelbundet U-formad	Brungrå sand, stödsten centralt i A	
623	Mörkfärgning							Ej grävd
624	Mörkfärgning							Ej grävd
625	Nedgrävning	0,28	0,18	0,15	Oval	Skålformad	Brunröd sand	
626	Stolphål	0,3	0,29	0,17	Oval	Lutande sidor, plan botten	Ljusbrun sand	

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
627	Pinnhål	0,2	0,2	0,16	Rund	U-formad	Gråbrun sand, pinnfärgning centralt i A	
628	Stolphål	0,45	0,45	0,06	Rund	Oregelbunden	Brunrå sand med kraftigt inslag av sot	
629	Stolphål	0,26	0,26	0,2	Rund	U-formad	Brunröd sand, sten i ytan	Lutande
630	Utgår							Trolig rotfärgning
631	Härd?	1,03	0,7					Troligen kraftigt omrörd och bortplöjd härd, ej profilritad
632	Nedgrävning	0,36	0,32	0,14	Oval	Skålformad	Brunrå, något sotig sand	
633	Utgår							Ingen fortsättning nedåt
634	Utgår							Ytlig sotfläck
635	Härd	0,72	0,45	0,06	Oval	Skålformad	Gråbrun sand med bitvis kraftigt sotinslag	
636	Stolphål	0,55	0,55	0,29	Rund	U-formad med brätte	Brunorange sand med kraftigt inslag av bränd lera	
637	Stolphål	0,15	0,15	0,23	Rund	U-formad	Mörkt brunrå sand	
638	Utgår							Plogspår
639	Nedgrävning	0,88	0,88	0,2	Närmast rund	Skålformad	Brun sand	
640	Stolphål	0,4	0,29	0,3	Oval	Oregelbunden	Gråbrun sand med mörkare stolpfärgning	
641	Härd	0,6	0,42	0,06	Oregelbundet oval, sot i ytan	Skålformad	Gråbrun sand med inslag av sot	Skadad av odling
642	Stolphål?	0,25	0,25	0,18	Rund	U-formad	Gråbrun sand	
643	Stolphål	0,23	0,23	0,29	Rund	U-formad	Gråbrun sand	
644	Nedgrävning	0,3	0,12	0,12	Oval	Skålformad	Brunrå sand	
645	Mörkfärgning							Ej grävd
646	Härd	1,82	1,55		Oval. Sot och skärvig sten i ytan			Ej grävd. Endast dokumenterad i plan.
647	Stolphål?	0,4	0,32	0,2		Skålformad	Gråbrun sand med inslag av kol/sot	
648	Utgår							
649	Utgår							
650	Nedgrävning	0,14	0,04	0,14		Skålformad	Gråbrun sand med inslag av småsten	
651	Nedgrävning	0,4	0,27	0,12		Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand med inslag av kol/sot	Hör sannolikt ihop med A 652
652	Nedgrävning	0,46	0,35	0,18		Närmast skålformad	Gråbrun sand med inslag av kol/sot	Hör troligen ihop med A 651

ANLÄGGNINGAR, FORTS

A nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning i plan	Profilform	Fyllning	Anmärkning
653	Mörkfärgning							Ej grävd
654	Mörkfärgning							Ej grävd
655	Härd	0,78	0,62	0,25	Oval, sot och skärvsten i ytan	Oregelbunden	Sotig sand	Möjligt stolphål i ena änden
656	Utgår							Recent
657	Härd	1,43	1,04	0,12	Oregelbundet oval, sot och skärvsten i ytan	Oregelbunden	Sotig sand med enstaka skärvsten och något inslag av bränd lera	
658	Stolphål?	0,3	0,25	0,14	Oval	Närmast U-formad	Brungrå sand	
659	Nedgrävning	0,6	0,5	0,12	Oval	Oregelbunden	Sotig sand	
660	Mörkfärgning							Ej grävd
661	Nedgrävning	0,75	0,55	0,21	Oval, något sot och skärvsten i ytan	Skålformad	Brungrå sand med enstaka skärvsten, sotlins i botten	
662	Nedgrävning	0,87	0,7	0,1		Oregelbunden	Gråbrun sand med inslag av sot/kol	
663	Nedgrävning	0,22	0,07	0,14		Skålformad	Brungrå sand	
664	Nedgrävning	0,3	0,23	0,16		Oregelbundet skålformad	Gråbrun sand med inslag av kol/sot	
665	Härd	1,1	1,05		Oval, sot och kol i ytan			Ej grävd
666	Stolphål?	0,49	0,37	0,22		U-formad	Gråbrun sand	
667	Mörkfärgning							Ej grävd
668	Stolphål	0,75	0,75		Närmast rund.			Ej grävd. Vid makroprovtagning identifierat som stolphål
669	Mörkfärgning	0,51	0,51		Närmast rund. Stolphålsliknande			Ej grävd. Endast dokumenterad i plan.
670	Härd							Ej grävd.
671	Härd	1,93	1,45					Ej grävd
672	Stolphål?	0,47	0,34					Ej grävd
673	Mörkfärgning	0,4	0,16					Ej grävd
674	Mörkfärgning	0,82	0,44					Ej grävd
675	Härd	1,4	0,98					Ej grävd
676	Stolphål	0,3	0,3	0,4	Rund	U-formad	Gråbrun sand med inslag av kol och bränd lera	Ej ritad

ANALYSERADE KOLPROVER

Provrnr	A. nr	A. typ	Konstr	Vedart	Okal.	Kal. 1 sigma	Kal. 2 sigma
Ua-14774	225	Stolphål	Hus 2	Tall	7100+/-75 BP	6000-5840 BC	6110-6090 BC, 6060-5750 BC
Ua-14775	248	Härd		Björk	1905+/-65 BP	60-220 AD	40 BC-260 AD, 300-320 AD
Ua-14776	252	Avfallsgrop		Björk	2210+/-65 BP	370-190 BC	400-70 BC
Ua-14777	129	Stolphål		Lind	2355+/-65 BP	760-700 BC, 530-360 BC, 280-260 BC	800-200 BC
Ua-14778	414	Stolphål	Hus 2	Ek	1660+/-65 BP	260-290 AD, 330-450 AD, 480-530 AD	240-550 AD
Ua-14779	459	Stolphål	Hus 2	Björk	1730+/-65 BP	250-400 AD	130-450 AD
Ua-14780	467	Stolphål	Hus 2	Ek	1780+/-70 BP	140-180 AD, 200-380 AD	80-420 AD
Ua-14781	468	Stolphål	Hus 2	Ek	1990+/-70 BP	60BC-120 AD	170 BC-210 AD
Ua-14782	481	Stolphål	Hus 3	Hassel	1765+/-65 BP	220-390 AD	120-420 AD
Ua-14783	620	Härd		Björk	2225+/-65 BP	370-200 BC	400-100 BC
Ua-14784	635	Härd		Ek	2535+/-65 BP	800-750 BC, 700-530 BC	810-480 BC, 460-410 BC
Ua-14785	636	Stolphål		Lind	2535+/-70 BP	800-750 BC, 710-530 BC	810-410 BC
Ua-14786	640	Stolphål		Tall	6860+/-85 BP	5770-5600 BC	5940-5910 BC, 5870-5580 BC
Ua-14787	30	Stolphål	Hus 1	Lövträd?	1670+/-55 BP	260-290 AD, 320-440 AD	250-540 AD
Ua-14788	464	Stolphål	Hus 2		1790+/-65 AD	140-340 AD	80-410 AD
Ua-15676	466	Stolphål	Hus 2	Råg	1695+/-65	250-300 AD, 320-430 AD	220-540 AD
Ua-15677	31	Stolphål	Hus 1	Emmer	1830+/-70	120-260 AD, 290-330 AD	60-390 AD

Schaktplan över Gunnarstorp. Skala 1:500